Jaargang 107. Dingsdag, 16 Mei 1848. No. 39.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD VOOR DE STAD GRONINGEN EN OMMELANDEN.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

De STAATSRAAD, GOUVERNEUR van de *Provincie Groningen* brengt bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat de PASSAGIE met RIJTUIGEN en VEE, langs het gedeelte WEG van *USQUERT* naar *UITHUIZEN*, van MAANDAG, den 15den DEZER, tot nadere BEKENDMAKING zal zijn GESTREMD.

GRONINGEN, 11 Mei 1848. *De Staatsraad, Gouverneur voorn.:* RENGERS.

AANBESTEDING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, op DINGSDAG, den 16den Mei 1847, des middags te 12 uren, in een der VERTREKKEN van het RAADHUIS dezer Stad, bij inschrijving en opbod aan te besteden:

I. De LEVERING van GESMEED IJZER aan de STADS WERKEN, *voor 3 jaren.*

II. Het IN HUUR LEVEREN, ZETTEN en SCHOONHOUDEN van KAGCHELS in de STADS GEBOUWEN, WACHTHUIZEN, KAZERNEN, ENZ., *voor 3 jaren.*

III. Het ONDERHOUD van de REVERBERES en LANTAARNEN, ENZ., behoorende tot de VERLICHTING der STRATEN dezer STAD, *voor 1 jaar.*

De Voorwaarden van Aanbesteding zullen van heden ter Stads Secretarij ter lezing liggen, terwijl nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Stads-Bouwmeester.

GRONINGEN, 4 Mei 1848.

Burgemeester en Wethouderen: VAN ITTERSUM.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: J. H. M. HORA SICCAMA.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* brengen, naar aanleiding eener bij H. E. Achtb. ontvangene missive van den Heer STAATSRAAD, GOUVERNEUR dezer Provincie, ter kennis van de Ingezetenen, dat de TENTOONSTELLING van VOORTBRENGSELEN van INLANDSCHE NIJVERHEID, voor de Provinciën *Zuid-* en *Noord-Holland*, welke in de maand Julij 1848 binnen de Stad *Delft* zoude plaats hebben, in gevolge magtiging des Konings, verleend bij kabinets rescript van den 18den April l.l., no. 97, voor een jaar is uitgesteld.

GRONINGEN, 8 Mei 1848.

Burgemeester en Wethouderen: VAN ITTERSUM.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: J. H. M. HORA SICCAMA.

ZWITSERLAND.

VAN DE GRENZEN, 10 Mei.

Den 8sten dezer is de groote raad van Bern geopend. De zitting was zeer stormachtig. Eene niet te herstellen scheuring onder de leden der regering is ontstaan. Na afloop dezer zitting diende de heer *Ochsenbein* zijn ontslag als regeringsraad en president van het besturend kanton in.

DUITSCHLAND.

POSEN, 6 Mei.

Er zijn verscheidene besluiten uitgevaardigd, welke de treurige toestand van het hertogdom noodig maakt. De handel in zeissen is verboden. Alle wapenen, de zeissen daaronder begrepen, moeten aan den militairen kommandant worden afgeleverd. Alle poorten en barrières der stad zijn gesloten; het uitgaan en binnenkomen der stad is alleen door drie poorten veroorloofd voor personen, die niet verdacht zijn, en dan nog slechts van des morgens 6 tot des avonds 8 uren. Eene duistere toekomst gaat men te gemoet. De opstand wordt algemeen.

KOLDING, 8 Mei.

Zoo even ontvangt men het stellige berigt, dat Fridericia, van heden morgen 7 tot 12 uren, door de Denen met 24 gewapende schepen scherp beschoten is, en daardoor de stad op twee plaatsen in brand is geraakt. De Pruissische artillerie heeft met 8 stukken het vuur der Denen krachtig beantwoord, en een groot schip (volgens latere berigten drie kanonneerbooten) in den grond geboord.

WEENEN, 9 Mei.

Hier zijn twee nieuwe ministeriën ingesteld, het eene voor openbare werken, het andere voor landbouw, handel en nijverheid.

— De *Wiener Ztg.* meldt, dat de Keizer, op voorstel der ministers, de opheffing bevolen heeft van de congregatie der Redemptoristen en van de orde der Jezuïten, ten gevolge der veelvuldige verstoringen der openbare rust, van hen uitgegaan.

BERLIJN, 11 Mei.

Het ministerie heeft gisteren den Koning een schriftelijk voorstel aangeboden, strekkende, om Z. M. de gronden uiteen te zetten, volgens welke de spoedige terugkomst van den Prins van Pruissen, *dien Z. M. met eene zending naar Engeland had belast*, dringend wenschelijk ware. Als voornaamste grond daartoe noemt dit stuk de ophanden zijnde vaststelling eener nieuwe staatsregeling, tot welker pligtige erkenning de Prins *van Pruissen*, als naaste tot den troon, onvermijdelijk tegenwoordig zijn moet, te meer daar hij, op den 18den Maart j.l., als eerste lid van het destijds bestaande ministerie, almede het patent had onderteekend, waarbij de noodzakelijkheid tot eene constitutioneele staatsregeling werd erkend. Noodig is het, zeggen de ministers, dat de vergadering van vertegenwoordigers haar werk aanvaarde en voortzette in de volle overtuiging, dat zij in den eersten onderdaan van U. M. een' mede-waarborg van de regten zullen vinden, welke U. M. voornemens is het volk te schenken.

Ten gevolge van dit voorstel heeft de Koning heden een te Potsdam onderteekend kabinetschrijven uitgevaardigd, waarin hij, ook daar zijn broeder, de Prins *van Pruissen*, reeds meermalen zijne algeheele goedkeuring had te kennen gegeven over den door de Regering thans ingeslagen weg, hem beveelt, zoo spoedig doenlijk uit Engeland terug te keeren. Dit bevel zal den Prins door een' nieuw benoemden adjudant van den Prins, den majoor *Laue*, worden overgebragt.

GROOTBRITTANJE.

LONDEN, 11 Mei.

De *Times* geeft de verwachting te kennen, dat het geschil tusschen Denemarken en Pruissen thans spoedig zal zijn vereffend; hij wenscht dit te meer, daar ook Engeland, ofschoon met Denemarken sympathiserende, groot nadeel lijdt bij dien oorlog, vermits de vaart op de Oostzee voor twee derde gedeelten met Britsche schepen wordt gedreven.

— Als een bewijs voor het vermoeden, dat de oorlog in Denemarken weldra zal geëindigd zijn, kan strekken, dat van eene bestelling van 10,000 geweren, voor Denemarken hier te lande gedaan, nog slechts 2000 zijn afgeleverd en de levering der overige is afgezegd.

— Op de rivier is een vaartuig uit Boulogne aangekomen, inhoudende 190 spoorwagens, benevens allerlei andere spoorwegsbenoodigdheden, welke Britsche fabrijkgoederen uit Frankrijk worden terug gezonden.

— De Koningin van Portugal heeft, als een vervolg op het besluit ter afschaffing van den slavenhandel, thans ook eene commissie benoemd, om aan H. M. de middelen voor te slaan, waardoor ook de slavendienst in al de Portugesche koloniën zal kunnen worden afgeschaft, op zoodanige wijze echter, dat de eigenaars van plantaadjen niet aan ondergang bloot staan, noch de slaven zich aan uitspatting overgeven.

FRANKRIJK.

PARIJS, 8 Mei.

Op het einde van de zitting der Nationale Vergadering van eergisteren en in de zitting van heden hebben de verschillende ministers rekenschap afgelegd van hun bestuur. De heer *Garnier-Pagès* verdedigde de tot heden genomen financiële maatregelen, zeide, dat de voorloopige Regering reeds eene bezuiniging van 62 millioenen had bewerkstelligd, dat de bezuinigingen van dag tot dag zouden toenemen, en dat de uitgaven, volgens het in gereedheid gebragte budget, 1500 millioenen en de ontvangsten 1546 millioenen zullen beloopen, zoodat er een overschot van 46 millioenen zal zijn; hij verklaarde zich ook voor de vestiging eener progressive belasting en eindigde zijn verslag met deze woorden: „De Republiek heeft Frankrijk tegen staatsbankroet bewaard."

Uit het verslag van den heer *Arago*, den minister van oorlog, bleek, dat binnen weinig tijds een leger van 500,000 man infanterie op de been kan worden gebragt, zoo de behoefte daartoe zich deed gevoelen.

Daarna beklom de heer *de Lamartine* het spreekgestoelte en sprak eene schitterende redevoering uit. Hij zeide: „Er zijn twee soorten van omwentelingen in de Geschiedenis; de ééne leeft slechts van verovering, van verrijking buitenslands; de andere wil slechts nieuwe instellingen binnenslands vestigen en houdt gaarne vrede, wanneer deze vrede mogelijk en eervol is. Van de laatste soort is onze omwenteling en de staatkunde, die wij sedert den 24sten Febr. heerschend trachten te maken; eene staatkunde, die men eene gewapende diplomatie kan noemen. Wij verklaren niemand den oorlog, maar wanneer elders onderdrukte nationaliteiten losbreken, zoo zal Frankrijk er zich niet aan onttrekken." Na deze inleiding trad hij in de bijzonderheden der revolutionaire beweging in Europa, en herinnerde, wat in Sicilië, het overige van Italië, in Oostenrijk en nabijgelegene landen gebeurd was. „Te Berlijn had, na den strijd op de straten, de Koning, wiens verlichte geest en populair gemoed zeker met diegenen zou gesympathiseerd hebben, tegen welke zijne soldaten vochten, zich gehaast om aan het volk alles toe te staan, enz." — „Overal," ging hij voort, „breken zich onze liberale ideën de baan, overal hebben zij slechts tusschen eenen verzekerden en eervollen vrede en tusschen partiële oorlogen te kiezen, waarbij natiën hunne bondgenooten zijn. Op het volkenregt en vier observatielegers gesteund, ziet Frankrijk, zonder eergierigheid en even zoo zeer gereed om te onderhandelen als om te strijden, naar dat de zekerheid zijner grenzen het vereischt, de schokken van het vaste land aan. Zijner grenzen? Dit woord heeft onder de Republiek een gedeelte zijner beteekenis verloren. De democratische en broederlijke grondstelling is thans de grens van Frankrijk. Niet zijn gebied, maar zijn invloed op het vaste land en het getal zijner natuurlijke bondgenooten breidt zich uit. Zoo eenigen verwijten, dat de Republiek de volken geen geweld aandeed, om hun op de spits der bajonet eene vrijheid aan te bieden, die naar verovering gelijken zoude, zoo zeggen wij hun: ziet, wat een koningschap van 18 jaren van het buitenlandsche Frankrijk maakte, en wat de Republiek in minder dan drie maanden daaruit gemaakt heeft. Vergelijkt het Frankrijk van den 23sten Febr. met het Frankrijk van den 6den Mei, en hebt geduld, wat den roem betreft; laat tijd aan de grondstelling, die voor u werkt, strijdt, de wereld verandert en effen maakt. Onder het koningschap waren wij naar buiten in grenzen gesloten, die wij niet zonder algemeenen oorlog konden doorbreken. Volken en regeringen van Europa stonden als uit eene massa tegen ons. Vijf groote Mogendheden werden door een anti-revolutionair belang tegen Frankrijk verbonden. Zwitserland was verraden, Italië verkocht, Duitschland bedreigd en vijandelijk. Frankrijk moest zijne revolutionaire natuur verbergen en zich klein maken, uit vrees van een volk op te wekken of eenen Koning te verontrusten. Het boog zich onder eenen dynastischen vrede. Welk een ander lot heeft, na de afschaffing van het koningschap, de revolutionaire vrede aan hetzelve bereid! De groote Mogendheden zagen in den beginne met bezorgdheid en ras met zekerheid de geringste zijner bewegingen aan. Geene van haar protesteert tegen de eventuele en regtmatige revisie der traktaten van 1815, welke één woord van ons even zoo goed als de marsch van 100,000 man heeft vernietigd, enz. De eenige verovering, die wij aan de andere zijde van den Rijn en de Alpen willen maken, is de vriendschap der vrij gewordene bevolkingen. Onze gezigteinder is de toekomst der geciviliseerde volken, onze levenslucht de adem der vrijheid in de vrije harten der gansche wereld. Nog zijn geene drie maanden verloopen, en wanneer de democratie haren dertigjarigen oorlog moet hebben, gelijk het Protestantismus, zoo marscheert Frankrijk, in plaats van aan de spits van 36 millioenen menschen vooruit te gaan, aan de spits van 88 millioenen verbondenen en vrienden, daar het Zwitserland, Italië en de geëmancipeerde volken van Duitschland tot zijne bondgenooten kan rekenen. Welke overwinningen zouden voor de Republiek tegen zulk eene verovering hebben opgewogen? Overigens wenschen wij ons van harte geluk, dat wij voor de vergadering der volksvertegenwoordiging met handen vol van eventuele bondgenootschappen en volstrekt rein van bloed zijn verschenen."

In deze zitting is nog ingekomen een brief van den heer *Béranger*, waarbij hij zijn ontslag verzoekt als vertegenwoordiger; de vergadering heeft echter beslist, aan dat verzoek geen gehoor te kunnen geven.

Van den 9den. De zitting der Nationale Vergadering van heden is hoogst belangrijk geweest. De commissie van rapporteurs omtrent de verschillende ingekomen voorstellen betrekkelijk de vestiging van eene interimaire uitvoerende magt, bragt bij monde van den heer *Peupin* verslag uit, en stelde daarbij ten slotte voor, dat het volgende besluit zou worden genomen: „De Nationale Vergadering zal onmiddellijk, bij individuele loting, met volstrekte meerderheid, negen verantwoordelijke en afzetbare ministers benoemen, die, vereenigd onder het voorzitterschap van een' tienden minister zonder portefeuille, insgelijks door de vergadering gekozen, een' uitvoerenden raad zullen uitmaken, en die aan de vergadering rekenschap van hunne bewindvoering zullen hebben af te leggen."

Het ontwerp der commissie werd krachtig bestreden door de heeren *Jules Favre*, *Odilon-Barrot* en *de Lamartine*, welke laatste, getrouw aan zijne reeds vroeger geuite meening, bij deze gelegenheid zijdelings ten gunste van den heer *Ledru-Rollin* gesproken heeft, door er op aan te dringen, dat alle verscheidenheden van meening in het bestuur vertegenwoordigd zouden worden. Het gevolg dier bestrijding was, dat het ontwerp, hetwelk in het begin der zitting met toejuichingen was vernomen en zelfs de meerderheid op zich scheen te vereenigen, ten slotte, na twee vergeefsche proefnemingen om de kwestie door zitten en opstaan te beslissen, aan de stemming zijnde onderworpen, met eene meerderheid van 411 tegen 358 stemmen verworpen werd.

Onder de verschillende andere voorstellen wordt daarop dat van den heer *Dornès* aangenomen, waarbij de uitvoerende magt aan vijf leden zal worden toevertrouwd.

Vóór dat de zitting werd opgeheven, hebben de heeren *Louis Blanc* en *Albert* hun ontslag genomen als voorzitter en onder-voorzitter der commissie tot organisatie (spottenderwijze ook genoemd tot *desorganisatie*) van den arbeid.

— De *Moniteur* deelt het programma mede van den geopenden wedstrijd voor de gravure der gouden, zilveren en koperen munten met den stempel der republiek. Die stempel zal geen volkomene figuur zijn, maar slechts het hoofd van de republiek voorstellen. Drie prijzen van 10,000 francs zullen aan de kunstenaars worden toegekend, wier werken verkozen worden voor de stukken van 20 francs, 5 francs en 10 centimes.

— Den 9den Mei des morgens is in eene der wijken van Parijs, die van Popincourt, een ongeluk gebeurd, dat grootendeels aan den blinden schrik, die zich zoo ligtelijk van eene talrijk verzamelde menigte meester maakt, geweten moet worden. Eenige dagen geleden was in die wijk eene fabrijk van gepolijste staalwerken afgebrand. Digt bij den puinhoop dier fabrijk is eene nationale werkplaats, waarin 2000 vrouwen arbeiden. Heden morgen nu vielen plotseling eenige half verbrande balken, en eene nog hangende zoldering der fabrijk, met ontzettend gekraak naar beneden en deden wolken stofs in de hoogte rijzen. Het gedruisch en het stof, dat voor rook gehouden werd, wekten bij de verzamelde vrouwen het denkbeeld, dat er wederom brand ontstond. Zij dringen naar den nauwen en bogtigen trap, en daar deze haar niet snel genoeg de uitkomst uit het vermeende gevaar verschaft, springen velen harer uit de hooge vensters. In een oogenblik is de straat met doode en gekwetste vrouwen bedekt. Toen men toeschoot, vond men twee lijken, en heeft het groot aantal gewonden en verminkten op vleeschhouwers karren naar de naburige gasthuizen moeten vervoeren.

— Men meldt uit Marseille, dat het zeker is, dat het eskader van de Middellandsche zee, hetwelk zich den 28sten voor Livorno bevond, zich naar Napels en Sicilië heeft begeven.

— De velden bieden in al de departementen het schoonst uitzigt aan. De granen zijn frisch en krachtig, de rogge staat reeds lang geaard, de tarwe is volkomen hersteld van den kwijnenden toestand, waarin zij verkeerde door de langdurige regens, de moesgroenten zijn overvloedig.

— De heer *Desvernois* is benoemd tot kanselier van de legatie der Fransche Republiek te 's Gravenhage.

— De berigten uit den Kerkelijken Staat zijn allerbelangrijkst. De Paus is verpligt geweest aan den volkswensch toe te geven. Gelijk men weet, waren hem vierentwintig uren toegestaan, om zich te bedenken. Dit noodlottig tijdsverloop was verstreken en het volk maakte zich gereed, aan zijne bedreigingen gevolg te geven. De generaal, hertog *de Rynano*, verwittigde zijnen Souverein, dat hij op de burgergarde niet rekenen kon, die alle posten bezet had en in het bijzonder een waakzaam oog hield op de huizen der kardinalen. Vooral werd op *della Genga* en anderen naauwkeurig gelet. De heeren *Doria Corsini*, *Mamiani* en meer anderen smeekten den Paus toe te geven. Aanvankelijk weigerende aan hunne voorstellingen gehoor te geven, zwichtte hij eindelijk voor de drangredenen van *Mamiani*, die daarop aan het volk berigtte, dat het ministerie zou blijven, met uitzondering van kardinaal *Antonelli*, die door hem, *Mamiani*, zou vervangen worden. Het ministerie is van onbepaalde volmagt voorzien betreffende alle tegenwoordige aangelegenheden. Het dagblad der regering van den 1sten dezer deelt dit besluit van *Pius IX* mede.

Alle correspondentiën der kardinalen, welke men in handen gekregen heeft, zijn op het Kapitool door een' senator openbaar voorgelezen. *Mamiani* sprak het volk van het balkon van de societeit der kooplieden aan en deed de volgende verklaringen:

1) Geen priester zal eenig openbaar ambt bekleeden, hoe ook genaamd; 2) de oorlog zal formeel verklaard worden; 3) *Pius IX* staat aan het hoofd der regering; 4) er zal dagelijks een officiëel bulletin van den grooten oorlog uitgegeven worden; 5) de jongelieden zullen aangespoord worden zich te wapenen, ten einde de barbaren uit Italië te helpen verdrijven.

Vervolgens hebben eenige inhechtenisnemingen plaats gehad, en men spreekt zelfs van die des bevelhebbers van het fort Ancona. Het Romeinsche volk is geheel één, en de kardinalen, ziende, dat hun vertrek onmogelijk was, schaarden zich rondom den Paus. Men zegt zelfs, dat de Paus alles in gereedheid had doen brengen, om zelf Rome te verlaten. Middelerwijl heeft het ministerie nu reeds alle krachten van den staat beschikbaar gesteld „ter verjaging der Oostenrijkers."

Te Ancona moet eene vreesselijke zamenzwering ontdekt zijn, welke ten doel had, de huizen van de aanzienlijken en de voorstanders der onafhankelijkheid te plunderen. Zelfs zegt men, dat de stad op vier plaatsen ondermijnd was, ten einde ze bij de aankomst der eerste Napelsche divisie te doen springen, wanneer met haar 40,000 inwoners zouden zijn omgekomen.

Van den 10den. De nationale vergadering heeft in hare zitting van heden de leden der uitvoerende commissie benoemd. De uitslag der daarover gehouden stemming, welke ruim drie uren duurde, was deze, dat benoemd zijn de heeren *Arago* met 725, *Garnier-Pagès* met 715, *Marie* met 702, *Lamartine* met 643 en *Ledru-Rollin* met 458 stemmen. Alvorens men tot de stemming overging had de vergadering vernomen, dat de heer *Dupont* (*de l'Eure*) in geval hij benoemd mogt worden, die benoeming niet zou aannemen. Op deze uitzondering na is dus, zoo als men verwacht had, de keuze overeenkomstig met het voorstel van den heer *Dornès* geschied.

Daarop heeft de heer *Wolowski* het woord opgevat en het volgende gezegd:

„Burgers, vertegenwoordigers des volks! Ik heb de benoeming eener regering moeten afwachten, ten einde de Nationale Vergadering over een gewigtig en belangrijk onderwerp te onderhouden.

„Frankrijk moet eene dubbele spreuk op zijnen standaard voeren: regt voor allen die lijden, regt voor de verdrukte natiën.

„Ik was belast, morgen dit denkbeeld voor u te ontwikkelen; want Frankrijk moet de voorhoede zijn van het republicanisme, en terwijl wij hier beraadslagen, vermoordt men onze broeders in Gallicië, te Krakau en in het groothertogdom Posen; moet Frankrijk zulks dulden?

„Nog heden morgen hebben de afgevaardigden der ingezetenen van Posen ons eene protestatie overhandigd, welke ik verzoek aan de vergadering te mogen voorlezen."

Na de voorlezing van dit stuk ging de spreker aldus voort:

„Dat zijn de woorden, die uit Polen tot ons komen, uit Polen, welks zaak één is met die der vrijheid. De verhevene en edelmoedige staatkunde van Frankrijk moet zich tot Duitschland rigten, ten einde daarvan eene vereeniging van vrije en onderling verbroederde volken te maken. Ik behoor tot hen, die meenen, dat de tijden van oorlog voorbij zijn, en dat wij een anderen oorlog hebben te voeren, dien tegen de ellende, dien tot uitroeijing van het proletariaat!

„Ik vraag hulp aan Frankrijk. Ik zal mij tot de uitvoerende commissie wenden, om haar te verzoeken, dat die hulp spoedig worde verleend en afdoende zij, om aan den kant van Duitschland te handelen; en ik verzoek de vergadering, van hare goede gezindheid omtrent Polen te doen blijken."

Nadat daarop de heer *d'Arragon* had gevraagd, dat er een dag zou bepaald worden, waarop hij aan de commissie interpellatiën zou kunnen rigten omtrent de zaken van Italië, nam de heer *de Lamartine* het woord en zeide:

„Ik zal de ophelderingen, die men van ons verlangt, geven op zoodanigen dag als de spreker zelf zal willen bepalen. Ik zal die ophelderingen geven niet alleen ten opzigte van Polen, maar ook omtrent Italië.

„De vergadering houde zich verzekerd, dat de gevoelens zoowel als de daden der Regering aan de gevoelens, die op dit spreekgestoelte zijn uitgedrukt, beantwoorden; alleen zal zij, naast die belangstelling in het lot der volken, eenige bezorgdheid voor den vrede der wereld opmerken. De spreker kan dus, ik herhaal zulks, zelf een' dag bepalen. Intusschen zal ik zoo vrij zijn van op te merken, dat het goed zou zijn dien dag niet al te vroeg te stellen."

Na eene korte beraadslaging werd Maandag, den 15den Mei, vastgesteld.

Ten slotte heeft de heer *Louis Blanc* eene volkomene nederlaag geleden, ten opzigte van een voorstel door hem gedaan, om een ministerie van arbeid en vooruitgang te vormen. Hij is door den heer *Peupin*, die zelf arbeidsman is, op eene zeer gematigde, maar afdoende wijze bestreden, en deze laatste heeft daarop voorgesteld, dat er eene commissie van onderzoek voor de werklieden zou worden benoemd, welk voorstel door de vergadering is aangenomen, die daarna is gescheiden.

Men verzekert, dat de generaal *Négrier*, een der quæstoren van de vergadering, een getal van 900 geweren in de vergaderzaal heeft doen plaatsen, ten einde de vertegenwoordigers tegen elken aanval gewapend zullen zijn. Overigens blijft bij de zittingen nog steeds dezelfde wanorde heerschen, en de heer *Buchez* heeft weinig geschiktheid, om de betrekking van voorzitter naar eisch waar te nemen.

Het heeft een' levendigen indruk te weeg gebragt, dat de heer *Lamartine* de vierde op de lijst der leden van de commissie voorkomt en 82 stemmen minder heeft erlangd, dan de heer *Arago*, die aan het hoofd staat. Welligt is zulks daaraan toe te schrijven, dat de meest gematigden evenmin als de radicalen ditmaal voor hem hebben willen stemmen, omdat zij met zijne standvastige verdediging van den heer *Ledru-Rollin* niet tevreden zijn, gelijk zij dan ook zeer betreuren, dat deze tot lid der commissie is verkozen.

— Tijdens de laatste berigten uit Rome, van den 4den dezer, was de stad rustig. Graaf *Mamiani* was geslaagd in de zamenstelling van een kabinet, dat hij door den Paus heeft doen goedkeuren. Men ziet de oorlogsverklaring tegen Oostenrijk te gemoet. De heer *Galetti* is benoemd tot directeur van policie te Rome.

Van den 11den. Heden heeft de uitvoerende commissie aan de Nationale Vergadering eene boodschap ingezonden, waarbij zij voor hare benoeming dank zegt en voorts berigt, dat zij het nieuwe ministerie op de volgende wijs heeft zamengesteld: buitenlandsche zaken *Jules Bastide*, met *Jules Favre*, tot onder-secretaris van staat; justitie, *Crémieux;* binnenlandsche zaken, *Recurt;* publiek onderwijs, *Carnot*, met *Raijnaud* tot onder-secretaris; eerediensten, *Bethmont;* koophandel, *Flocon;* publieke werken, *Trélat;* financiën, *Duclerc;* oorlog, (*ad interim*) *Charras;* marine, admiraal *Casy.*

— Te Lyon wordt nog sterker dan hier aan eenen op hand zijnden intogt onzer troepen in Italië geloofd. Thans zegt een dagblad dier stad, dat er den 5den aldaar een besluit van den minister van oorlog ontvangen is, waarbij aan den generaal *Oudinot*, die het leger der Alpen aanvoert, bevolen wordt, aan de soldaten, waaruit het bestaat, kampements- en alle andere behoeften te doen uitdeelen, welke tot eenen veldtogt noodig zijn. Van eenen anderen kant verhaalt de *Censeur*, dat de generaal *Oudinot* over het 7de en 10de reg. kurassiers wapenschouw gehouden en daarna aan de militairen eene aanspraak gedaan heeft, waarin hij hen de schoone wapenfeiten herinnerde, die de eerste jaren der republiek in Lombardye gekenmerkt hebben; in die schoone vlakten, voegde hij er bij, die gij weldra zult wederzien.

— Van den anderen kant wordt, met betrekking tot de verdediging onzer kustlanden aan de Middellandsche zee, uit Narbonne gemeld, dat aan het tuighuis aldaar bevelen ontvangen zijn, om onverwijld alle punten van de zeekust van dat arrondissements, waar zulks vereischt kan worden, te wapenen.

— Te Toulon is den 5den dezer een vrij hevig oproer uitgebarsten. Bij het vernemen, dat de heer *Suchet* als maire door den heer *Raynaud* was vervangen, hebben de werklieden het stadhuis en de woning van den ondercommissaris der Regering met geweld aangetast, en den laatstgenoemden, niettegenstaande hij ziek was, gedwongen, op het balkon te verschijnen, om hem op allerlei wijzen te honen. De nationale garde kwam wel onder de wapenen, maar kon niets uitrigten, dewijl hare aanvoerders weifelden. Den 6den dezer heerschte daar nog de grootste verwarring; de maire was terug geroepen, maar later hersteld; de commissaris der Regering had eene afkondiging uitgevaardigd, en weinige oogenblikken daarna eene andere, waardoor de eerste werd gewijzigd.

Van den 12den. De regeringscommissie houdt zich, naar men beweert, zeer ernstig bezig met de zaken van Italië. Zie hier de *casus belli*, die zij schijnt gesteld te hebben.

„Wanneer *Karel Albert* Lombardye met Piemont in ééne monarchie poogde te vereenigen, zou Frankrijk onmiddellijk de Alpen overtrekken, ten einde het regt der Lombarden — om zich vrij te constitueren zoo als hun behaagt — te doen eerbiedigen."

„Wanneer *Karel Albert* door de Oostenrijkers mogt worden verslagen, zal Frankrijk zijn observatie-leger tot het oorlogstooneel doen naderen, ten einde te waken voor de onschendbaarheid van Italië."

— Morgen zal eene manifestatie ten gunste van Polen plaats hebben. Alle clubs van Parijs zullen, volgens eene mededeeling, die men in verscheidene dagbladen vindt, gezamenlijk een adres bij de nationale vergadering indienen.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 11 Mei.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van heden heeft Z. Exc de voorzitter van den ministerraad de volgende woordelijke verklaring afgelegd.

„Toen ik de eer had U E. M. op den 25sten Maart j.l. eenige openingen te geven aangaande de *daarstelling* van het tegenwoordig tijdelijk ministerie, achtte ik het noodzakelijk daarbij eene mededeeling te voegen betreffende de wijze, waarop dat ministerie *deszelfs* standpunt beschouwde, betreffende de verpligtingen, welke het oordeelde, dat op hetzelve zouden moeten rusten, tot dat eene definitive *administratie* de tijdelijke zou kunnen vervangen.

Deze laatste, indachtig aan de aanvaarde verantwoordelijkheid, heeft getracht aan hare roeping naar vermogen te beantwoorden. Zij heeft er zich op toegelegd, de zaken bij de verschillende departementen met den meesten ijver te behartigen en den geregelden gang *der administratie* te bevorderen.

Zij heeft steeds getracht, om de publieke orde te verzekeren en die rust te handhaven, welke het eerste vereischte van maatschappelijk geluk is.

Terwijl het met vereenigde krachten in dien geest arbeidt, heeft het ministerie, zoodra daartoe gelegenheid was, zich met een naauwgezet onderzoek bezig gehouden van het ontwerp van gewijzigde Grondwet, door den Koning aan het oordeel van den ministerraad onderworpen, en hoezeer daarin, zoo door gewone als door buitengewone, van de tijdsomstandigheden onafscheidbare werkzaamheden verhinderd, heeft de raad die taak ten einde gebragt.

Met opzigt tot dit onderwerp echter heeft zich onder de leden van het ministerie verschil van meening geopenbaard, en het is ten slotte gebleken, dat zoodanige uiteenloopende denkbeelden onder hen bestaan, als niet te vereenigen zijn.

Het gevolg daarvan is noodwendig, dat, daar er een voorstel tot wijziging der Grondwet niet kan ontspruiten, dan uit een ministerie, dat dienaangaande eenstemmig denkt, het onvermijdelijk wordt, dat er eene verandering in het personeel plaats grijpe.

Tot dat einde zijn door de leden van het ministerie hunne verschillende meeningen aan den Koning geopenbaard. Z. M. heeft, krachtens de Grondwet, alleen de bevoegdheid, de ministeriële inrigting te regelen en de uitkomst van 's Konings overweging kan ten spoedigste worden te gemoet gezien.

Het ministerie betreurt niet minder, dan U Ed. Mog. zulks kunnen doen, de vertraging, door de zoo even aangehaalde omstandigheden, in de voordragt eener gewijzigde Grondwet veroorzaakt.

Een ieder in Nederland gevoelt de noodzakelijkheid, dat eene beslissing dienaangaande genomen worde, en deze zal, naar men vertrouwt, zich dan ook niet doen wachten.

Intusschen kunnen de leden der tegenwoordige administratie aan U Ed. Mog. verzekeren, dat zij, hoezeer in een zoo belangrijk punt verschillende, zullen voortgaan eendragtiglijk op denzelfden voet 's Rijks belangen te behartigen, gedurende de dagen, die zullen verloopen, vóór dat de ministeriële schikking zal zijn tot stand gebragt. Hunne gelijke zucht, om het Vaderland van dienst te zijn, staat U Ed. Mog. daarvoor ten borg.

Aan de toezegging, door het ministerie gedaan, wegens eene wijziging omtrent de accijnzen, op het gemaal en het geslagt, is door hetzelve voldaan, en eene concept-wet, daartoe betrekkelijk, heeft reeds den Raad van State doorloopen, zoodat zij, wanneer de aanstaande ministeriële schikking daarin geene verandering *daarstelt*, eerlang U Ed. Mog. zal kunnen worden aangeboden.

Het ministerie heeft gemeend, bij monde van *deszelfs* voorzitter, U E. M. deze openingen te moeten geven uit hoofde van *deszelfs* verlangen, om U E. M. volledig bekend te maken met al de gewigtige aangelegenheden, welke in naauw verband staan met de belangen van het vaderland, die U E. M. zoo zeer ter harte gaan."

Verscheidene leden hebben hierna het woord gevoerd en hun leedwezen betuigd over het in het ministerie gerezen verschil van gevoelen, en over de daardoor ontstane vertraging in de afdoening van het zoo hooggewigtige onderwerp van de herziening der Grondwet.

De heer *van Goltstein* merkte daarbij aan, dat hij gemeend had, zich met eene spoedige en geregelde afdoening van deze belangrijke aangelegenheid te mogen vleijen, nadat de Kamer, in hare mededeeling van den 16den Maart jl., aan de Regering de hoofdpunten had opgegeven, die zij bij de nieuwe Grondwet wenschte vastgesteld te zien. Men had daarbij den wensch geuit, dat de staats-instellingen de ware constitutionele monarchij volmaakt zouden uitdrukken. Uit de daarop gevolgde verklaring van de Regering, door den president van den ministerraad in deze Kamer afgelegd, had hij ook niets anders begrepen, dan dat de Regering eene ontwikkeling van de beginselen eener constitutionele monarchij en daarmede eene op goede grondslagen gevestigde vertegenwoordiging in het oog had. De kring was dus aangewezen, om, in zamenstemming met de Regering, tot het heil der natie werkzaam te zijn; er was zoo als 't ware eene overeenkomst gesloten, die tot grondslag was gelegd, en men mogt verwachten, dat de Regering, van dat gezigtpunt uitgaande, ontwerpen zou aanbieden, waarin de bedoelde beginselen waren ontwikkeld. Verder behoefde men niet te gaan. De spreker vroeg, of er nu andere denkbeelden opgerezen, andere beginselen te voorschijn gekomen waren? Van waar anders het nu ontstane verschil van denkwijze? Van de zijde der Kamer is bepaald te kennen gegeven, wat zij verlangde. Daarop is geantwoord, dat het aangegeven denkbeeld inderdaad in de Grondwet zou worden opgenomen. Redenen van verwijl kunnen en mogen niet bestaan ten aanzien van dit gewigtig onderwerp.

De heer *Mutsaers* heeft het woord niet gevraagd, om, op het voetspoor van den vorigen spreker, eene schets te geven van eene Grondwet, zoo als de natie die zou verwachten. Hij voor zich zal afwachten, wat de Regering goed zal vinden daaromtrent voor te dragen, en tot zoo lang zal hij zijn oordeel opschorten. Maar hij heeft bepaaldelijk daarom het woord gevoerd, om nadrukkelijk te verklaren, dat ook hij vermeent, dat eene spoedige behandeling der Grondwetsherziening volstrekt en dringend gevorderd wordt.

In de tijden, die wij beleven, is elk uur een dag, elke dag een jaar. Dit had de spreker reeds bij andere gelegenheden gezegd, en hij moet het hier herhalen. — Er kunnen zich nieuwe moeijelijkheden en verwikkelingen opdoen, die moeten vermeden worden. Het geldt, als het ware, eene *minute brulante.* Er moet spoed gemaakt en niet gewacht worden; de ministers moeten alles doen, alles aanwenden wat mogelijk, wat geschikt is, om aan de natie te geven, wat zij verwacht, wat haar toekomt, waarop zij aanspraak heeft.

De heer *Romme* ondersteunt ten sterkste, wat door den laatsten spreker is gezegd. Alleen moet hij der Regering in bedenking geven, om geene financiële wetten aan te bieden vóór en aléér de Grondwet herzien zij, opdat daardoor niet de toekomst worde geprejudicieërd, dat hij de tegenwoordige vergadering niet geregtigd acht zich voor als nog daarmede onledig te houden. Daarop heeft ook betrekking het belastingstelsel, dat zoo groote verandering noodig heeft.

De heer *Kniphorst* merkt aan, dat men, terwijl het ministerie thans in staat van ontbinding is, aan de Regering den tijd moet laten, om zich te reorganiseren; dan alleen kan *dat* ministerie de voordragten tot herziening van de Grondwet doen. Het verschil van gevoelen, dat bij het ministerie heerscht, bevreemdt hem te meer, omdat de Kamer, in haar bekend rapport, de punten heeft opgegeven, die zij in de Grondwet veranderd wenscht te hebben. Hij protesteert tegen hetgene meer mogt worden voorgedragen.

De heer *van Dam* heeft mede met groot leedwezen het bestaan van verschil van meening bij het ministerie vernomen, en wenscht, in het algemeen belang, dat dit verschil spoedig zal ophouden, of opgelost worden. De herziening onzer Staats-instellingen wordt dringend gevorderd. Om dit hoognoodige werk tot stand te helpen brengen, moet men persoonlijke gevoelens of meeningen omtrent bijzondere punten op het altaar des vaderlands ten offer brengen. Hij merkt wijders aan, dat het thans, na het bekende verslag omtrent de 27 wets-ontwerpen, noch het oogenblik, noch het oogmerk der Kamer is, om van hare zijde eene schets eener nieuwe Grondwet te leveren. De Kamer zal nader van hare meening in dit opzigt doen blijken, wanneer haar nadere voorstellen zullen zijn aangeboden.

De heer *de Kempenaer* heeft met leedwezen door een' der vorige sprekers hooren gewagen van zekere overeenkomst, welke tusschen Regering en Vertegenwoordiging zou zijn gesloten, ten aanzien der in de Grondwet te brengen veranderingen; dat er zekere cirkel zou zijn getrokken, die niet overschreden mogt worden, en waarin Regering en Vertegenwoordiging zich alleen zouden mogen bewegen. Die meening zou hoogst schadelijk zijn voor de zaak en berust ook niet op hetgene gebeurd is. Onze geëerbiedigde Koning heeft een' gewigtigen stap gedaan; Z. M. verlangde de wenschen der Kamer omtrent eene aanstaande Grondwetsherziening te kennen; dit zou de grondslag van onderzoek uitmaken van het voorstel, dat aan de Vergadering zou worden gedaan.

Het antwoord werd met spoed gevraagd en door de Kamer gegeven. Die inlichtingen der Kamer werden haar niet gevraagd als een besluit, waaraan de Regering zich onveranderlijk moest houden, maar alleen ten einde het werk te kunnen aanvangen en ten minste eenigen grondslag te hebben. Er werd dan ook eene commissie benoemd, die zich bij de overbrenging harer taak de vraag voorstelde, of zij gebonden was tot eenen beperkten kring, dan wel of zij volkomen vrij was. Haar antwoord was, dat zij volkomen vrij was, en het is die verklaring, die, naar het schijnt, door den eersten redenaar wordt afgekeurd. De Koning heeft het ontwerp aangenomen en het aan den ministerraad onderworpen. De Koning heeft alzoo den weg goedgekeurd, door de commissie ingeslagen. Hij verheugt zich daarover, omdat de gewigtige zaak daardoor niet geleden heeft. Het is op die wijze alleen mogelijk tot een goed gewenscht werk te geraken: de Regering is thans vrij, aan de Kamer zoodanige voorstellen te doen, als zij geraden zal oordeelen. Niemand heeft gewis met meer leedwezen dan hij het berigt vernomen, dat bij het ministerie nopens dit gewigtige vraagstuk geene eenstemmigheid meer bestaat. Met levendige vreugde heeft hij toch dat ministerie zijne taak zien aanvaarden. Hij had zijne hoop en zijn vertrouwen gevestigd op het programma, dat het bij zijne optreding deed kennen. Uit dien hoofde had hij niets anders kunnen verwachten, dan dat het ontwerp der commissie, hier en daar welligt wat gewijzigd, tot de Kamer zou gekomen zijn. Nooit had hij kunnen verwachten, dat omtrent de grondslagen der nieuwe constitutie verschil tusschen deze raadslieden der kroon zou hebben kunnen ontstaan. Immers reeds de voornaamste en belangrijkste punten waren uitgemaakt door de verklaring, dat de Britsche constitutie, gewijzigd naar 's lands behoeften, zou worden ingevoerd. Welnu, wat anders heeft de staats-commissie geleverd? De spreker erkent wel, dat de meest mogelijke spoed in de behandeling van het grondwettige vraagstuk moet worden in het oog gehouden en wenschelijk is, maar meent tevens, dat ook alle overhaasting moet worden voorgekomen. Na de mededeeling van het ministerie meent hij, dat men het besluit des Konings moet afwachten, dat bedaard en niet overijld moet worden genomen, en dat voor het welzijn van den Staat van groot belang te achten is. Hij wenscht, dat weinige dagen voldoende zullen zijn, om den stand van zaken rustig en ernstig te overzien en het ministerie die dagen aanwende, om te onderzoeken, of het niet in staat is, door opoffering van persoonlijke begrippen over ondergeschikte punten, tot eenstemmigheid te geraken. Het is voor het Vaderland van het hoogste belang, dat alles worde beproefd, om het gewigtig werk niet te verdagen of te bederven, maar tevens om te trachten overeenstemming tot stand te brengen. Dat de ministers dan nog eens in hunnen raad onderzoeken, of zij, ter bevordering van het algemeen welzijn, niet tot eenstemmigheid kunnen geraken en de handen ineen slaan. Het heugelijk besluit en berigt daarvan zou geheel het Vaderland, de geheele Kamer aangenaam zijn, genoegen geven en rust verzekeren.

De heer *Verwey Mejan* stelt voor, in de notulen te doen aanteekenen, dat de Kamer het ministerie uitnoodigt, om alsnog te beproeven, of het bij hetzelve bestaande verschil van gevoelen niet voor oplossing vatbaar is.

De voorzitter meent, dat dit voorstel, 't welk van verscheidene kanten ondersteuning vindt, in omvraag kan gebragt worden.

De heer *Faber van Riemsdijk* acht de zaak in de gevolgen van te veel gewigt, om zonder onderzoek in de afdeelingen daarover te beslissen. — De heer *Gevers* doet opmerken, dat de ministers ongetwijfeld niet dan na rijp beraad de thans door de Kamer ontvangene mededeeling gedaan hebben, en dat het derhalve hoogst onwaarschijnlijk is, dat de voorgestelde uitnoodiging eenig gevolg zal hebben. Hij wenscht, dat het ministerie in stand blijve, doch acht eene officiële verklaring van de Kamer daaromtrent ongeraden. — De heeren *Schooneveld* en *v. Twist* spreken in denzelfden geest.

De heer *Mejan* verklaart hierop zijn voorstel in te trekken.

De heer *v. Rosenthal* betuigt zijn genoegen over het intrekken van het voorstel. Het zou denkelijk het gewenschte gevolg niet hebben. Hij meent intusschen te moeten aanmerken, dat hij wenscht, dat de ministers de zaken aan den gang zullen houden, ten einde later te zien, of zij zich niet kunnen vereenigen omtrent het gewigtige werk der grondwets-herziening.

De heer *v. Heemstra* ziet mede geen heil in eene uitnoodiging van de Kamer, om de ministers, die het niet eens zijn, tot het voortzetten hunner taak te bewegen. Hij betreurt het gerezen verschil ten hoogste.

Vervolgens is het wets-ontwerp tot instandhouding van Belgische wetten en verordeningen in Limburg met algemeene, en dat tot regeling van het koloniaal batig slot over 1846 met 44 tegen 9 stemmen aangenomen.

Ten slotte is verslag uitgebragt omtrent verscheidene petitiën, onder anderen, van de heeren mr. *Metman* c. s. en mr. *Lipman*, betrekkelijk de herziening der Grondwet. Deze stukken zullen ter griffie neergelegd en afschriften aan den ministerraad verzonden worden.

— Men verneemt, dat de gezamenlijke wijnhandelaren alhier geweigerd hebben, den bij het nieuw reglement bevolen aanpeil der bij hen voorhanden zijnde wijnen te doen plaats hebben.

— Naar men verneemt, is aan den directeur van policie te Leeuwarden, op het daartoe door hem gedane verzoek, een eervol ontslag uit die betrekking verleend.

Van den 12den. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van heden is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een wets-ontwerp en daarbij behoorende memorie van toelichting, betreffende het in dienst houden van de miliciëns der ligting van 1843. — Drukken en ronddeelen, en verzending naar de afdeelingen.

De commissie van rapporteurs heeft haar algemeen verslag uitgebragt omtrent de volgende wets-ontwerpen, als: 1) tot bepaling omtrent den aanvang der groote visscherij in 1848, 1849 en 1850; 2) tot verleening eener dispensatie aan de firma *Nijman en van Marle*, expediteurs te Zutphen. Die verslagen zullen worden gedrukt en rondgedeeld, terwijl de beraadslagingen daarover zijn bepaald op morgen te 11 uren.

Door de commissie voor de verzoekschriften wordt verslag gedaan op eenige in hare handen gestelde stukken, als:

I. Bij monde van den heer *Nap*, op adressen van: 1) *F. U. Woldendorp* c. s., te Eenrum; 2) *G. Havinga Janssonius* c. s., te Winsum; 3) *D. J. van der Leij* c. s., te Ulrum; 4) *H. P. Vredema* c. s., te Adorp; 5) *G. H. Smith* c. s., te Ezinghe en Oldehove; 6) *K. M. Wieringa* c. s., te Aduard; 7) *G. Reinders* c. s., te Warffum; 8) *K. H. Welt* c. s., te Usquert; 9) *K. Noordhof* c. s., te Middelstum en Kantens; 10) *E. Wichers* c. s., mede aldaar; 11) *K. J. Bakker* c. s., te Aduard; 12) *K. K. de Waard* c. s., te Grijpskerk; 13) *K. H. Welt*, te Usquert; 14) *J. K. Woldenga* c. s., te Loppersum en Stedum; 15) *G. Reinders* c. s., te Warffum; 16) *H. W. Kiers* c. s., te Oude Pekela; 17) *K. M. Brouwer*, te Nieuwe Pekela; allen betrekking hebbende tot de aanstaande herziening der Grondwet, tot eene verandering van het belasting-stelsel en van de wet op de nationale militie. — Nederlegging ter griffie.

II. Bij monde van den heer *van Beeck Vollenhoven*, op adressen van: 1) *M. H. J. Bosch* c. s., te Hattem en Oldebroek; 2) *J.*

Tenbenle c. s., te Winterswijk (Gelderland); 3) *J. S. van Leeuwen* c. s., te Noord-Beijerland (Zuid-Holland); 4) *C. H. Wassenaar* c. s., in de grietenij de Bildt; 5) *M. J. de Vries* c. s., in de grietenij Ferwerderadeel; 6) *S. W. Osinga* c. s., in de grietenij Menaldumadeel; — allen van gelijken inhoud als de vorige; — 7) *J. J. Verwer* c. s., te Makkum en Arum (Vriesland); 8) *P. van Asperen* c. s., in de grietenij Baarderadeel; — van gelijken inhoud en tevens betreffende de opheffing der grietenij-besturen; 9) *G. Wernsink* c. s., te Heerde (Gelderland), van gelijken inhoud en andere aanmerkingen behelzende; 10) *G. Grevink* c. s, te Amsterdam; 11) *H. Kuyburg* c. s., te Schoonhoven; beide betreffende eene herziening op de wet nopens den waarborg der gouden en zilveren werken; 12) *J. W. Vennik* c. s., te Smilde; 13) *V. K. Schreen* c. s., te Giethoorn (Overijssel); 14) *L. G. Knobbe* c. s., in de grietenij Aengwierden; 15) *E. H. Wind* c. s., mede aldaar; allen betreffende den accijns op den turf. — Al deze adressen worden ter griffie nedergelegd; terwijl omtrent dat van 16) *H. H. van Zutphen* en *J. van Wijk*, te Berkel, houdende verzoek om vrijdom van den accijns op de steenkolen, wordt overgegaan tot de orde van den dag.

III. Bij monde van den heer *Smit*, op adressen van: 1) *L. van Peene* c. s., te Koewacht (Zeeland), nopens de herziening der Grondwet; 2) *G. T. N. Suringar* c. s., houdende bezwaren tegen de bepalingen van het Strafwetboek, betreffende de drukpers; 3) *H. van Bruggen* c. s., te Vries (Drenthe), wegens eene vermindering van belastingen; 4) Dijkgraaf onder Zevenhuizen, nopens het ontwerp van wet wegens de heemraadschappen. — Al deze adressen worden ter griffie nedergelegd; wordende omtrent 5) dat van *G. Moele*, te Amsterdam, houdende bedenkingen tegen zijnen aanslag in de belastingen, overgegaan tot de orde van den dag.

Op voorstel der commissie, belast met het uitbrengen van verslag op het schrijven des tijdelijken ministers van binnenl. zaken, in het begin dezer week ingekomen, wordt besloten, dat voortaan de adressen, door de provinciale of gedeputeerde Staten aan de Kamer ingediend wordende, ongezegeld zullen worden aangenomen.

De Eerste Kamer der Staten Generaal zal vergaderen op Woensdag, den 17den Mei aanstaande.

— In den afgeloopen nacht is het standbeeld van Prins *Willem I*, dat op het plein alhier wordt opgerigt, op het daarvoor gemaakte voetstuk geplaatst, zoodat het nu spoedig geheel voltooid zal zijn.

Het standbeeld is van den beganen grond tot de bovenkruin van het hoofd hoog 9½ Ned. el. Het was voor ieder, doch vooral voor deskundigen, opmerkelijk, den toestel en de gereedschappen te beschouwen, die door den aannemer, den heer *J. Galman*, van Amsterdam, zoo gesteld waren, dat dit 14,000 Ned. ℔ zware stuk binnen 17 minuten de vereischte hoogte had om op het voetstuk te worden geplaatst. De dag, waarop het standbeeld onthuld zal worden, is nog niet bepaald.

Van den 13den. In de zitting van de Tweede Kamer van heden is ontvangen een koninklijk besluit, waarbij wordt aangenomen het aangeboden eervol ontslag aan den graaf *Schimmelpenninck*, als tijdelijk president van den ministerraad en als tijdelijk minister van buitenl. zaken en van financiën; en aan den generaal-majoor *Nepveu*, als tijdelijk minister van oorlog. Bij dat zelfde besluit wordt echter bepaald, dat de beide afgetreden ministers tijdelijk de ministeriële betrekkingen zullen blijven waarnemen, totdat in hunne vervanging zal zijn voorzien. Dit besluit is gecontrasigneerd door den tijdelijken minister *Rijk*.

Zonder beraadslaging zijn met algemeene stemmen aangenomen: 1) het ontwerp nopens de groote visscherij, en 2) dat betrekkelijk de te verleenen dispensatiën, die in het begin dezer week zijn uitgekomen.

Daarop heeft de tijdelijke minister van justitie, de heer *Dirk Donker Curtius*, het woord gevraagd en de volgende rede gehouden.

EDEL MOGENDE HEEREN!

Toen de voorzitter van den tijdelijken raad van ministers, graaf *Schimmelpenninck*, te kennen gaf, dat de Grondwet zoude worden herzien naar de grondslagen der Britsche constitutie, gewijzigd naar onze zeden, meenden wij, dat hij alleen op het oog had de verantwoordelijkheid der ministers en regtstreeksche verkiezingen.

Van lieverlede bleek het echter, dat wij ons hierin hadden bedrogen, en veel ruimer zin aan zijne woorden moest worden gehecht. Het is nutteloos hier op te halen, welke uitgebreidheid, naar zijn oordeel, aan de vertegenwoordiging en vooral aan de Eerste Kamer zoude moeten worden gegeven, — veelmin om zijne verdere denkbeelden ten opzigte van sommige andere punten, hier open te leggen. Slechts één der overige ministers deelde ten deele zijne gevoelens. De overigen, de meerderheid, kon zich daarmede niet vereenigen. Van daar de ontbinding van het door graaf *Schimmelpenninck* gevormde ministerie.

(*Het vervolg der Nieuwstijdingen, enz. in het Bijvoegsel.*)

ZEETIJDINGEN.

Gepasseerd te Nijburg den 3 Mei, kapit. *Nielsen* Mathilde, van Rotterdam n. Stege; den 5den *Dokter* Maria Geertruida, van Faaborg n. Holland; *Jonker* Sieberlina en *de Jonge* Alida Kuipers, beide van Svendborg n. Holland; *Butter* jonge Jan, van Nestved n. Holland; den 6den *Duintjer* Friso, van Hadersleben n. Holland.

Gepasseerd te Elseneur den 6 Mei, kapit. *Schuring* Antina, van Dantzig n. Amsterdam; *Sprik* Juliana Louisa, van Riga n. Schiedam; den 7den *Bekkering* Ulrika en *Mooi* Trouw, beide van Dantzig naar Harlingen; *Pott* Anna Luitzia, van Rotterdam n. Petersburg; *Leeuwes* Arendina, van Reval n. Schiedam; *Mellema* Jeanne Maria, van Riga n. Schiedam; *Bieze* Bouwina, van Dantzig n. Amsterdam; *Brouwer* Agina Undina, van Koningsbergen n. Holland.

Binnengekomen te Amsterdam den 12 Mei, kapit. *Haverbult* jonge Johanna, van Rostock; *van Calker* jonge Hero, van Hadersleben; *Stuit* jonge Liefert, van Apenrade; *Mudder* Margaretha, van Emden. — Te Texel den 12 Mei, *Kraan* Annette Fossina, van Cardiff; *de Haan* Anna Jantina, van Newcastle; *Schaap* jonge Klaas, van Seaham; *de Jong* jonge Clemens, van Hull. — Te Brielle den 9 Mei, *Vlas* Hendrika, van Newcastle. — Te Londen den 10 Mei, *Hazewinkel* Jantina, van Amsterdam; *Kramer* Fennegina, van Antwerpen; *Egberts* Catharina, van Emden. — Te Cowes den 9 Mei, *Vos* Maria Christina, van Rio Janeiro n. Altona. — Te Southampton den 9 Mei, *Klein* Alida Margaretha, van Groningen. — Te Pillau den 4 Mei, *Kwakenbrug* Wilmina, van Londen; den 5den *Mulder* Jantina Gesina, van Bergen. — Te Konstantinopel den 18 April, *Dik* Catharina, van Odessa n. Antwerpen. — Te Gibraltar den 30 April, *de Weerd* Maria Agnes, van Venetiën n. Amsterdam; *Oldenburger* Johanna, van Triest n. Rotterdam; *de Boer* Gesina, van Adra n. Petersburg. — Te North Shields den 8 Mei, *Puister* Fennegina en den 9den *Polter* de 2 Broeders, beide van Amsterdam; *Nielsen* Catharina, van Schiedam. — Te Kroonstad den 2 Mei, *Boerhaven* Arendina Elisabeth, van Bergen. — Te Dantzig den 3 Mei, *Postema* Gesina, van Stavanger. — Te Altona den 6 Mei, *Hillebrandt* vr. Maria, van Amsterdam. — In het Kanaal den 9 Mei, *Jaski* Fannij, van Batavia n. Amsterdam. — Te Dundee den 8 Mei, *Kramer* Philothea, van Hamburg. — Te Libau den 29 April, *Roelfsema* Hillechina Geerdina, van Koppenhage. — Te Straalsund den 8 Mei, *Schipper* Harmina Annegina en *Lukje* Liefdadigheid, beide van Stettin. — Te Hamburg den 7 April, *de Boer* Catharina, van Cardiff; den 9den *Valk* de 3 Gebroeders, van Amsterdam; *Broekema* Maria, van Rotterdam. — Te Bremerhaven den 5 Mei, *Siemers* Gesina en *Siemers* vr. Frauke, beide van Amsterdam; den 7den *Kuipers* Alida Schuringa, van de Brake; den 7den *de Vries* de 5 Gezusters, van Amsterdam; den 8sten *Scherpbier* Goede Verwachting, van Cardiff. — Te Holtenau den 5 Mei, *Pruim* Hendrika, van Rostock n. Amsterdam; *Boiten* Catharina Elisabeth, van Rostock n. Schiedam; den 9den *Scholtens* Europa, van Hadersleben n. Amsterdam. — Te Tonningen den 5 Mei, *Kemper* Gebroeders, van Eckernfiorde n. Holland.

Binnengekomen in het Vlie den 11 Mei, kapit. *Haverbult* jonge Johanna, van Rostock; *Stuit* jonge Lieffert, van Apenrade; *van Calker* jonge Hero, van Hadersleben. — Bij Eastbourne den 10 Mei, *Stuitvoet* Annachina Harmina, van Rouaan n. Petersburg. — Bij Litlehampton den ......, *Gnodde* Aurora, van Bordeaux n. Antwerpen. — Te Liverpool den 10 Mei, *Brouwer* Aurora, van Harlingen. — Te Hull den 10 Mei, *de Jong* Elisabeth, van Emden. — Te Bolderaa den 3 Mei, *Klein* Tweelingen Daniel en Wilco, van de Lemmer. — Te Dantzig den 6 Mei, *Versteegh* Udonia, van Harlingen; *de Weerd jr.* Groot Lankum en *de Vries* de Gezusters, beide van Amsterdam. — Te Warnemunde den 9 Mei, *Wever* de jonge Hendrik, van Braband. — Te Travemunde den 10 Mei, *Kroon* Catharina Hendrika, van Londen. — Te Bergen den 22 April, *Kruisinga* vr. Neeltje, van Dordrecht; den 25sten *Wever* Catharina, van Stubbekiöping. — Te Hamburg den 10 Mei, *de Boer* Catharina, van Cardiff; den 11den *Stuitje* Jochemina, van Kampen. — Te Bremerhaven den 10 Mei, *Nieland* Hoop en Liefde, van Hamburg.

Zeilklaar te Liverpool den 10 Mei, kapit. *Potjer* Catharina Sara, naar Rotterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 11 Mei, kapit. *Stoelman* Groningen, naar Genua; *Puister* Adriana en *Dik* Jantina Petronella, beide op avontuur; *Schoon* Maria, van Exeter; den 12den *Gorter* Johanna Maria Christina en *Prange* Rabenhaupt, beide naar Batavia; den 13den *de Haan* Jantina Gesina, naar Stockton; *Visser* Tietje en *van Dijk* Annegina Lucia, naar Buxtehude; *Hitman* jonge Hendrik, naar de Oostzee; *Potjer* Akke Boon en *Buiten* Hendrina, beide op avontuur. — Van Kampen den 10 Mei, *Potjer* Catharina Jantina, naar Newcastle. — Van Texel den 10 Mei, *Ouwehand* Germania, naar Hull; den 11den *Doewes* Geerdina, naar Petersburg; den 12den *Nagel* Gebina Maria, naar Middlesbro. — Uit het Vlie den 10 Mei, *Timmer* Koophandel en Zeevaart, naar Plymouth. — Van Helvoet den 10 Mei, *de Haan* Fortuna, naar St. Thomas; *Jaski* Willem Karel, naar Petersburg. — Van Brielle den 11 Mei, *Bakker* Neptunus, naar Dundee; *Scholtens* Alida, naar Arendsburg; *Siccama* Eeltje, op avontuur. — Van Zierikzee den 5 Mei, *Kroon* vr. Wicherdina, naar Oudsoen. — Van Pillau den 5 Mei, *Jonker* Alida, naar Rotterdam. — Van Cardiff den 8 Mei, *Schuur* Henderkina, naar Kroonstad. — Van Swinemunde den 7 Mei, *Mellema* jonge Tjalling, naar Amsterdam. — Van Straalsund den 4 Mei, *Dommering* Gebkelina Lucertia en den 6den *de Jonge* de Goede Hoop, beide naar Amsterdam. — Van Greifswald den 28 April, *Bolhuis* Roelfina Gesina, naar de Noordzee. — Van Odensee den 27 April, *Joosten* vr. Alberdina, naar Amsterdam. — Van Hamburg den 10 Mei, *Schoenmaker* Tweeling, naar Bremen. — Van Bremerhaven den 6 Mei, *Dekker* vr. Bouwina, naar Riga; den 8sten *Kuipers* Alida Schuuringa, naar Amsterdam; *Dauws* Venus, naar Groningen; *Joosten* Hendrika, naar Amsterdam; den 9den *Geltes* de 2 Gezusters, naar Groningen.

Vertrokken van Brielle den 13 Mei, kapit. *Koerts* juffer Garrelts, op avontuur. — Van Helvoet den 13 Mei, *Lukens* Gesina Johanna, naar Arendsburg. — Van Antwerpen den 18 Mei, *Weij* Elisabeth, naar Guernsey. — Van Seaham den 9 Mei, *Beer* juffer Jantje, naar Groningen. — Van Pillau den 7 Mei, *Stratingh* Gesina, naar Rotterdam; *Legger* Marchina, naar Bergen. — Van Dantzig den 8 Mei, *de Jonge* jonge Hendrik, naar Braband. — Van Bergen den 22 April, *Teensma* jonge Brechtus, den 25sten *Landeweer* Vriendschap en den 27sten *Altena* Hendrika Margaretha, alle drie naar Petersburg. — Van Cuxhaven den 10 Mei, *Engelsman* Niessina Schuringa, naar Riga; *Hazewinkel* Alberdina, naar Koningsbergen.

Het schip *Reinauw Engelkens*, kapit. Muntendam, van Rouaan met wijn naar Dantzig, te Elseneur aangekomen, heeft een gedeelte der lading gelost en zal, uit hoofde van de tegenwoordige omstandigheden, geheel lossen.

Het schip *Hendrika Annagiena*, kapit. de Boer, van Hamburg naar Dantzig, zal, wegens blokkade van laatstgenoemde haven, lossen en te Elseneur onder protest voorloopig blijven liggen.

HARLINGEN, 13 Mei. Binnengekomen den 8sten kapit. *Wintle* Lord John Russel, van Londen; *de Grooth* de 3 Gezusters, van Langesund; den 9den *Kuipers* vr. Maria en den 11den *Nevill* Lion, beide van Londen. — Vertrokken den 10den *Helmers* Stad en Lande, naar Memel; *Wintle* Lord John Russel, naar Londen; den 12den *Koster* Cornelia Catharina, naar de Oostzee.

ZOUTKAMP, 14 Mei. Binnengekomen den 12den *Bunkhorst* Elbe, van Schulau n. Altona, zijnde voor de Elve terug gewezen. — Vertrokken den 11den *Ellens* Lammegina, naar Hull; den 12den *Pronk* Roelina, naar Noorwegen. — Zeilklaar, *Scholtens* Catharina Alida en *Bieze* Elsiena, beide naar Londen.

TERMUNTERZIJL, 14 Mei. Binnengekomen den 8sten kapit. *Kort* Petronella, van Bingum; den 10den *Douwes* Venus, van Oldenburg. — Vertrokken den 11den *Burman* vr. Gesina, naar Leer.

Lijst der Nederlandsche Schepen, welke de Sond gepasseerd zijn.

29 April. Balk, Leonora Johanna (Harlingen), v. Liverpool n. Narva.
Mulder, Afina Agatha (Veendam), v. Schiedam n. Pernau.
Klein, de tweel. Daniel en Wilco (de Lemmer), van de Lemmer n. de Oostzee.
30 April. Meppelder, Venelia (Dordrecht), v. Liverpool. n. Narva.
Bossinga, Ceres (Veendam), v. Stavanger n. Petersburg.
Bakker, Jantina (Pekela), v. Havre n. Petersburg.
Wever, de jonge Hendrik (Veendam), v. Brussel n. Rostock.
Plukker, Henderika (Zuidbroek), v. Schiedam n. de Oostzee.
Jaski, Alida Theodorus (Amsterdam), v. Bergen n. Petersb.
Hansen, Sophia (Veendam), v. Londen n. Koningsbergen.
Schenk, Ida Cornelia (Winschoten), v. Rotterdam n. Libau.
van der Quint, Pauline (Rotterdam), v. Fernambuco n. ....
de Boer, Hendrika Annechina (Pekela), v. Hamb. n. Danzig.
Blouw, Annechiena (Groningen), v. Muijden n. Pernau.
de Jonge, Hendrik (Winschoten), v. Hamburg n. Petersb.
Postema, Geziena (Sappemeer), v. Stavanger n. Dantzig.
Puister, Rieka (Veendam), v. Londen n. Koningsbergen.
Prins, Rebekka (Pekela), van St. Martin n. Lubeck.
Koning, Geessina (Veendam), v. Londen n. Koningsbergen.
1 Mei. Scherpbier, Jantina Trouwina (Pekela), v. Newcastle n. Petersb.
Nieboer, Magrieta (Pekela), v. Stavanger n. Narva.
Hilbrands, Wendelina (Hoogezand), v. Newcastle n. Koppenh.
Kwint, Johanna (Groningen), v. Amsterdam n. Stettin.
Eddes, Concordia (Dordrecht), v. Liverpool n. Narva.
Wijkmeijer, Margaretha (Pekela), v. Altona n. de Oostzee.
Kwakenburg, Wilmina (Veendam), v. Londen n. Koningsb.
Brons, Fenna (Groningen), v. Bergen n. Petersburg.
Holstein, Josina Wilhelmina (Harling.), v. Harl. n. de Oostz.
Naatje, Jan Heero (Pekela), v. Stavanger n. Petersburg.
Mulder, Jantina Gezina (Veendam), v. Bergen n. Koningsb.
Hazewinkel, de Vrede (Sappemeer), v. Bremen n. Riga.
de Boer, Hinderika (Pekela), v. Rouen n. Dantzig.
Spijkman, Marinus en Geertruida (Rotterd.), v. Terrevechia n. Riga.
Sprik, Grietina Hillegina (Pekela), v. Stavanger n. Riga.
van der Werf, Jantina (Veendam), v. Amsterd. n. Petersb.
Orsel, Egberdina Schuringa (Veend.), v. Stavang. n. Petersb.
Botje, Gezina Alida (Hoogezand), v. Amst. n. Koningsberg.
Mulder, Marchiena (Veendam), v. Stavang. n. Stolpemunde.
Flik, Katharina (Amsterdam), v. Amsterdam n. de Oostzee.
Kolk, de Dankbaarheid (Wilderv.), v. Newcastle n. Petersb.
Gerritsma, de jonge Gerrit (Heerenv.), v. Amst. n. Petersb.
Oldenburger, Agatha (Groningen), v. Rostock n. Schiedam.
Bolhuis, Roelfina Gezina (Veendam), v. Stettin n. Schiedam.
Meijer, de Vriendschap (Wildervank), v. Libau n. de Maas.
Heikema, Emilie (Amsterdam), v. Amsterd. n. Petersburg.
Douwes, Johanna (Veendam), v. Newcastle n. Stettin.
2 Mei. Stuveling, Christina Maria (Groningen), v. Havre n. Petersb.
Timmer, Elisabeth (Groningen), v. Liverpool n. Narva.
Rasker, de vr. Grietje (Pekela), v. Schiedam n. de Oostzee.
Wijkmeijer, Anna (Pekela), van Liverpool naar Narva.
Pott, de Spruit (de Bult), van Liverpool n. Lubeck.
3 —— Zwaal, Barend (Harlingen), van Liverpool n. Narva.
Smit, Anna Elisabeth (Pekela), v. Liverpool n. Narva.
4 —— Weering, Geessina (Pekela), v. Dantzig n. Harlingen.
v. Duinen, d. Eensgezindh. (Sappem.), v. Petersb. n. Groning.
5 —— de Grooth, Catriena Engeliena (Pekela), v. Riga n. d. Maas.
Brouwer, Elisabeth (Pekela), v. Memel n Rotterdam.
Ebling, de Vrede (Groning.), v. Dantzig n. Harlingen.
Meints, Diewerdiena (Sappem.), v. Dantz. n. Amsterdam.
Kolk, de j. Boll (Veendam), v. Stockh. n. Dordrecht.
Hazewinkel, Lucas Wicher (Wilderv.), v. Dantz. n. Amst.

De Wind den 29sten en 30sten April Z.Z.O.; den 5den Mei N.W.

ELSENEUR, 5 Mei 1848.

UITTREKSEL uit het *REGISTER van de BROODZETTING voor de Stad Groningen.*

Maandag, 15 Mei 1848.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* hebben de prijzen van het **BROOD** heden gezet als volgt:

Het grof Roggebrood . .	van 4 Ponden	34 Cts.,	per ℔ 08⁵ Cts
De Grofweiten Bol . . .	„ 5 Oncen	11 Cts.,	„ „ 22 Cts.
De Fransche Bol	„ 3 Oncen	12⁵ Cts.,	„ „ 41 Cts.
De Regelwegge	„ 3 Oncen	11 Cts.,	„ „ 37 Cts.
De Hollandsche of Tarwebol	„ 3 Oncen	10⁵ Cts.,	„ „ 35 Cts.

Voor eensluidend uittreksel,

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen:
J. H. M. HORA SICCAMA.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 13 *Mei.*

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. $41\frac{7}{16}$, $41\frac{3}{8}$, $41\frac{9}{16}$; Dito Cert. 3 pCt. 47½, 47¾, 47⅝; Dito Dito 4 pCt. 62; O. I. Leening 4 pCt. 61; Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 61; Aand. Holl. Swoorweg-maatsch. 50. — SPANJE, L. bij *Ardoin* van 85 £ 5 pCt. 10⅛, 10¼; Dito Dito van 510 £ 5 pCt. 9¾, 9⅞, $9\frac{13}{16}$; Dito bij Dito, Onbep. Stukken 5 pCt. $9\frac{9}{16}$, 9¾; Dito 3 pCt. 23⅞, 24; Dito Binnenl. à 6 m. 3 pCt. 17⅛, 17⅜, $17\frac{3}{16}$; Coup. Ardoin $6\frac{5}{16}$, 6¾. — PORTUGAL, te Londen 4 pCt. 16. — RUSLAND, Oblig. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 87¾, 88; Dito dito 1828 en 1829 5 pCt. 87; Cert. bij dito 1831 en 1833 5 pCt. 71, 71¼; Cert. van Inschrijv. in Assignatien 6 pCt. 47⅝. — POLEN, Aand. met Loten 500 fl. 92, 92½. — Oostenr. Metall. 5 pCt. 54⅓; Dito 2½ pCt. 27, ½, ⅓; N. Mexik. 5 pCt. 14⅛, ½; Peru 6 pCt. 19⅞, 21, 20¾; Grenada 1 pCt. 15.

De stemming in Hollandsche fondsen was heden over het algemeen iets minder vast, ten gevolge van eenige kleine verkoopen, die in Integralen uitgevoerd werden.

Spaansche waren insgelijks bij eenigen omzet in Binnenl. 3 pCts. een weinig flaauwer.

In Peru was veel variatie en de handel vrij levendig. Geopend a 21, ging de prijs allengs achteruit, en blijft ten slotte slechts weinig hooger dan gisteren.

Peru Coup. f $1\frac{13}{16}$.

Laatste Prijzen te 5 uren: Integr. 2½ pCt. 41¼ a $\frac{9}{16}$; Ard. à 510 £ $9\frac{13}{16}$; Binnenl. 3 pCt. 17¼.

AMSTERDAM, 14 *Mei.* EFFEKTENSOCIETEIT, te half vijf. Integr. 41½, $\frac{7}{16}$. Sp. Binnenl. 3 pCts. 16¾. Peru 19½.

Tot de genoteerde koersen vertoonde de handel geene bijzondere levendigheid. De stemming was echter iets minder vast.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 12 *Mei.*

TARWE.		GERST.		Bl. Voer	42 » f 2,50
Oude	℔ f	Winter	50 ℔ f 2.75	Zw. Voer	38 » » 2,15
Oml.	72 » » 7,25	»	52 » » 3,05	»	41 » » 2,30
»	74 » » 7,75	»	54 » » 3,35	»	44 » » 2,45
Old.	70 » » 6,25	»	56 » » 3,65	»	» »
»	72 » » 6,75	Zomer	54 » » 3,10		
»	74 » » 7,25	»	56 » » 3,40	BOONEN.	
ROGGE.		»	» »	Paardb. f 3,75 f 4,25,50	
Inlands.	66 ℔ f 4.70	Knobbe	60 » » 3,90		
»	68 » » 5,10	HAVER.		ZADEN, ENZ.	
»	70 » » 5,50	Dikke	44 ℔ f 2,70	Gr.Gort f 6,50 f 7	
BOEKWEIT.		»	47 » » 3,00	Par.100 N. ℔ f 10½ f 13½	
Gr. Zd.	62 ℔ f 5,30	»	50 » » 3,35	Koolz. f 9,50 f 10,50	
»	64 » » 5,70	»	52 » » 3,55	Mostz. f	
»	66 » » 6,10	»	» »	Raapol. p.v. f 32,50 f 33	
Zw.Zd.	66 » » 5,95	Bl. Voer	38 » » 2,10	Boter ½ t. f	
Veen	64 » » 5,30	»	40 » » 2,30	» $\frac{1}{16}$ t. f	

Tarwe bijna niets in omgegaan. — Rogge 10 cent lager verkocht. — Boekweit prijshoudende. — Gerst iets lager afgegeven. — Dikke Haver ruim prijshoudende; voersoorten als voren. — Boonen met geringe vraag. — Gort als voren. — Koolzaad op vorige prijzen gehouden, maar daartoe weinig te verkoopen.

AMSTERDAM, 12 *Mei.* Tarwe en Rogge bij gerijven aan cons. verkocht. Van Tarwe: 130 ℔ o. witb. Pools. f 360; 128 ℔ b. Pools. f 330; 128 ℔ n. dito f 326; 118 ℔ Vries. f 290. — Rogge: 118 ℔ Petersb. f 160. — Gerst in een doen: 113 ℔ Deens. f 164. — Haver: 84 ℔ Fijne f 108. — Boekweit in een doen, met weinig handel: 118 ℔ Vries. f 210; 122 ℔ Holst. f 228; 116 ℔ o. Dito f 182. — Witte Erwten waren in de puik kokende soorten meer gevraagd. In den beginne besteedde men f 6,50, doch thans is er onder f 6,75 a f 7 moeijelijk te bekomen. Puike Oostzeesche graauwe waren als voren goed te plaatsen, doch worden door schaarschheid hooger gehouden, als f 8 a f 9 per mud; afwijkende van kleur, zoowel als Deensche, vonden moeijelijk koopers.

Koolzaad voetstoots en prijsh: Carolinerzijl 57 p. vl.; Sept. en Oct. 61 p. vl. — Lijnzaad f 5 hooger: 101, 102 ℔ Arch. f 220; 112, 113 ℔ Odessa f 270. — Raapolie dadelijk en op levering in een doen, Lijnolie vast. — Raapolie per 6 w. f 36,25; vlieg. f 35 a f 34,75; Sept. f 34,50 a 75; Oct. f 34,75 a f 35 a f 34.75; Nov. f 35; Dec. f 35 a f 35,25 a f 35. — Lijnolie per 6/w. f 29; vlieg. f 28. Hennepolie per 6/w. f 35,50; vlieg. f 34.50.

LONDEN, 10 *Mei.* De aanvoer van alle soorten graan was heden gering en evenwel was Tarwe weinig gevraagd tot nagenoeg de prijzen van eergisteren. Gerst en Haver waren gevraagd en werden iets hooger betaald. Boonen en Erwten onveranderd.

LONDEN, 12 *Mei.* Het voortdurend fraaije weder houdt de graanmarkt lusteloos, en de prijzen van Tarwe souteneren zich met moeite op den stand van Maandag. Gerst goed gevraagd en iets duurder. Haver wordt 1 sh. hooger gehouden, waardoor de omzet belemmerd blijft. Boonen en Erwten zeer term.

ADVERTENTIEN.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

, Heden beviel van eene wélgeschapen DOCHTER A. E. Haesslink, geliefde Echtgenoote van

B. HAITZEMA VIËTOR.

Winschoten, 13 Mei 1848.

, Heden beviel van een' ZOON J. W. Kruizinga, geliefde Echtgenoote van

G. G. BAKKER.

Groningen, 13 Mei 1848.

, Getrouwd:

LAMMERT MENSINGA,
Timmerman en Metselaar, en
EVERDIENA HEMMES.

Groningen, 11 Mei 1848.

, Getrouwd:

J. SOETERIK, van *Utrecht*,
met
C. DE KONING, van *Alkmaar*.

Groningen, 11 Mei 1848.

, Getrouwd:

E. D. H. SCHUTTER,
Doctor in de Medicijnen en Verloskunde
te *Aduard*,
en
M. A. C. MULLER.

Groningen, 13 Mei 1848.

, Getrouwd:

THEODORUS NIEMEIJER,
en
ALIDA CASEMIR.

Groningen, 15 Mei 1848.
Eenige kennisgeving.

, Heden overleed ons geliefd jongste Zoontje JOSEPH GOCKINGA, 14 maanden oud.

Groningen, 11 Mei 1848.

Mr. **J. W. QUINTUS.**
W. M. QUINTUS, geb. **GOCKINGA.**

, Veendam, 11 Mei 1848. Heden ochtend ontsliep zacht en kalm, na eene ziekte van drie maanden, in den ouderdom van 38 jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, de Heer FREDERIK UDO ZUIDERVEEN, aan wien ik gedurende slechts drie jaren door de banden van een hoogst gelukkig huwelijk was verbonden.

M. BENNEMA,
Wedw. Zuiderveen.

, Heden overleed ons geliefd jongste Zoontje PIETER JANS, slechts 14 maanden oud.

P. J. DE JONGE.,
W. DE JONGE, geb. **KUIPERS.**

Groningen, 12 Mei 1848.
Eenige kennisgeving.

, De Wedw. **M. V. D. BOSCH**, te *Leeuwarden*, heeft uitgegeven en te *Groningen*, bij de Heeren Boekhandelaren ZUIDEMA en OOMKENS, voor de Prov. *Groningen* verkrijgbaar gesteld:

STEMMEN UIT MIJNE STUDEERKAMER,

door ***H. W. Haselhoff***, Predikant te *Rijperkerk* en *Hardegarijp*. Prijs 75 Cents.

Inhoud:

Inleiding.
De Heidelbergsche Catechismus der 16de Eeuw en deszelfs voortdurend gebruik in de 19de.
Zouden de Christelijke Feestdagen, wat derzelver GETAL, DUUR *en* WIJZE *van viering aangaat, geacht moeten worden, zulk een' vasten, onveranderlijken stand aangenomen te hebben, dat elk woord, alle voorslag van in te voeren' verandering overbodig kan worden geacht?*
Over het BIDDEN.
1 Thess. 5: 17. *Bidt zonder ophouden.*
Joh. 17: 9. *Ik bid voor hen, ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die gij mij gegeven hebt.*
Rom. 8: 26. *En desgelijks komt ook de geest onze zwakheden mede te hulp, want wij weten niet, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort, maar de geest zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen.*
Ds. X. en Baas IJ.

, **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, heeft gedrukt en zal op den volgenden uitgeven:

Wat hebben wij van het Ontwerp van gewijzigde Grondwet te verwachten met betrekking tot Godsdienst en Onderwijs? door *P. HOFSTEDE DE GROOT*, *Hoogleeraar en Schoolopziener te Groningen*, à .... f 0—35.

Bovengenoemde heeft mede gedrukt en alom verkrijgbaar gesteld:

P. HOFSTEDE DE GROOT, *Wat is het regt gebruik der vrijheid, naar het Evangelie? Een woord aan mijne Landgenooten*, *bijzonder aan de Jongelingschap.* Naar Gal. V: 13, à .... f 0—30.

, Bij den Boekverkooper **JOHANNES MÜLLER**, Kalverstraat, bij den Dam, no. 9, te *Amsterdam*, is verschenen:

Beginselen van Nederlandsch Staatsbestuur, gr. 8vo., 1845,... f 1—80.

***C. J. Fortuijn*, Verzameling van Wetten, Besluiten en andere Regtsbronnen** van FRANSCHEN OORSPRONG, in zoo verre deze ook, sedert de invoering der nieuwe Wetgeving, in *Nederland* van toepassing zijn; (1669—1813), 1839—1841, gr. 8vo., 3 Dln.,... f 22—45.

I. J. A. Gogel*, Memorien en Correspondentien** BETREKKELIJK den STAAT van 's RIJKS GELDMIDDELEN in den jare 1820. Uitgegeven door zijnen Zoon ***J. M. Gogel, 1844, gr. 8vo, met BIJVOEGSEL .... f 8—20.

Handelingen over de Herziening der Grondwet van 1840 en 1844 en 1845, bevattende: het VOORSTEL, den 10den December 1844 in de STATEN GENERAAL gedaan, — de MEMORIE van TOELICHTING, — het VOORLOOPIG VERSLAG, — de BEANTWOORDING van hetzelve, — het ALGEMEEN VERSLAG, — de VERKLARING der REGERING en de STEMMING, 1845, gr. 8vo .... f 1—50.

***W. J. C. van Hasselt*, Nederl. Wetgeving op de Scheepvaart**, of VERZAMELING van WETTEN, BESLUITEN, ENZ., de **Scheepvaart** betreffende, 1843, groot 8vo, 3 Deelen, ... f 15—50.

***J. de Bosch Kemper*, Volkswil en Volksbelang**, 1848, gr. 8vo., f 0—25

***J. v. d. Poll*, Verzameling van Vaderlandsche Wetten en Besluiten**; uitgevaardigd sedert den 22sten Januarij 1798 tot den 10den Julij 1810, in zoo verre zij ook, sedert de invoering der nieuwe Wetgeving, in Nederland, middellijk of onmiddellijk van toepassing zijn, 1840, gr. 8vo, ... f 6—60.

***J. R. Thorbecke*, Aanteekening op de Grondwet.** Tweede Uitgave. 1841—1843, gr. 8vo, 2 Dln., ... f 8—20.

***C. C. Vaillant*, Handboek voor den Ambtenaar van den Burgerl. Stand.** Bewerkt volgens het Nederl. Burgerlijk Wetboek, met aanwijzing van den onderscheidene DECISIËN, ENZ., benevens FORMULIEREN tot de INSCHRIJVING der ACTEN. Tweede vermeerderde Uitgave, 1842, groot 8vo, ... f 4—90

Al degenen, welke, hetzij GOEDEREN hetzij GELDEN, onder welken titel ook, te VORDEREN hebben van — of VERSCHULDIGD zijn aan de onder het voorregt van beschrijving aanvaarde Nalatenschap van wijlen den Heer **G. C. W. T. L. M. GASINJET**, gewoond hebbende te *Paterswolde*, Gemeente *Eelde*, overleden den 4den Mei ll., worden verzocht, daarvan ten spoedigste, immers binnen *tien* dagen na heden, Opgave te doen ten Kantore van den ondergeteekenden Notaris, te *Groningen*.

Groningen, 12 Mei 1848.

Mr. J. W. QUINTUS.

TERMUNTERZIJLVEST.
BERIGT VOOR SCHIPPERS.

Het wordt bij deze aan de belanghebbende SCHIPPERS bekend gemaakt, dat, wegens **belangrijke Herstelling** der *BEXTER GRONDPOMP*, liggende onder het *WINSCHOTERDIEP*, tusschen de GEMEENTE *SCHEEMDA* en *ZUIDBROEK*, een gedeelte van dat DIEP is AFGEDAMD, waardoor eene ruimte van slechts 6 Ellen voor de Scheepvaart beschikbaar is gebleven; hetwelk over eene breedte van 3.5 El in den Bodem, eene diepte van 1.2 El beneden het Nulpunt of het Peil aan het Verlaat te *Zuidbroek* heeft; zoodat alle VAARTUIGEN, die een' meerderen Diepgang hebben (in aanmerking nemende den hoogeren of lageren Waterstand aan genoemde Peilschaal), het DIEP tusschen de gemelde PLAATSEN *NIET* zullen kunnen PASSEREN.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad *Dockum* maken door deze bekend, dat de **KERMIS** aldaar zal beginnen op VRIJDAG, den 2den Junij e.k.; terwijl de **PAARDENMARKT** zal plaats hebben op MAANDAG, den 5den dito; voorts zullen HOROSKOOPTREKKERS, RIJFELAARS, SPELERS om GELD of gemaakt Goud of Zilver en BEDELAARS gestrengelijk worden geweerd.

Dockum, 2 Mei 1848.

Burgemeester en Wethouders voornd.:
G. J. de FEIJFER,
Ter ordonnantie van dezelve:
A. van SLOTEN.

Met Permissie van het Edel Achtbaar BESTUUR der Stad *Dockum*, gedenken eenige KASTELEINS aldaar, op DINGSDAG, den 6den Junij e.k., des namiddags te 2 uren, bij gelegenheid van de Kermis, te laten Verharddraven en vrij te vereeren:

Een paar fraaije met **ZILVER BEWERKTE HOOFDSTELLEN**, door alle Paarden, die tot genoegen der Keurmeesters zijn.

De Aangifte bij JAN JONKER, in de Benthem te *Dockum*, des voormiddags te half twaalf; zullende onmiddellijk daarna de Keuring en Loting plaats hebben.

RIJN- EN IJSSEL-STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ.

ZOMERDIENSTEN.
MEI 1848.

Van *AMSTERDAM* naar *KAMPEN*: (behalve ZONDAGS) dagelijks, des morgens te 6 uren.
Van *KAMPEN* naar *AMSTERDAM*: (behalve ZATURDAGS) dagelijks, des namiddags te 1½ uur.

De **DILIGENCE** van *GRONINGEN* naar *ZWOLLE* en *KAMPEN*, in correspondentie met de **STOOMBOOT** van *KAMPEN* op *AMSTERDAM*, vertrekt DAGELIJKS, des avonds te 11 uren, van het Logement *de Nieuwe Munster*, bij **C. A. FRIGGE**; — terwijl de Reizigers zóó vroegtijdig te *Amsterdam* aankomen, om met den laatsten Spoortrein naar *Haarlem*, *Leiden*, *'s Gravenhage* en *Rotterdam* te kunnen vertrekken. Voorts loopt deze Dienst direct door naar *Deventer*, *Arnhem*, *Nijmegen* en *Cleef*, en komt te *Arnhem* aan vóór het vertrek van den derden trein.

HOUTVEILING *in de Altena, bij Groningen, op* Donderdag, den 18den Mei,

des voormiddags te elf uren, onder werkelijke Houtkoopers, van frisch aangevoerde VUREN en GREENEN BALKEN, ELLENS, JUFFERS, EIKEN STOLPEN, ENZ.

D. van HOUTEN.

BOELDAG VAN KOEIJEN.

Op ZATURDAG, den 20sten Mei 1848, des namiddags te 2 uren, zal, ten Huize van de Weduwe VOLHAND, buiten het Kleine Poortje, te *Groningen*, ten verzoeke van DREWES EVENHUIS, publiek worden verkocht: Eene partij extra beste **KOEIJEN**, welke reeds gekalfd hebben en aanstaande zijn te kalven.

Mr. J. W. QUINTUS, *Notaris.*

HEDEN, te 12 uren,

zal, op de Groote Markt, publiek worden verkocht: 2 ligtbespande verdekte WAGENS met Glasramen, waarvan eene geheel nieuw.

Firma **Steen & Comp.**

Op de GROOTE MARKT

zullen op VRIJDAG, den 19den Mei, worden verkocht: Een **KORVEWAGEN** en een **KORREWAGEN.**

BOELGOED.

De Notaris **DE VRIES**, te *Augustinusga*, zal, op VRIJDAG, den 19den Mei 1848, des voormiddags te 9 uren, ten Sterfhuize van HARM JANS SIJTSEMA, te *Gerkesklooster*, bij Boelgoed verkoopen:

16 MELKKOEIJEN, 5 GELDE RIEREN, 10 HOKLINGEN, 12 KALVERS, 4 PAARDEN, 26 SCHAPEN en LAMMEREN, 5 VARKENS, benevens 3 BOERENWAGENS, 2 AARDKARREN, 1 PLOEG, 1 EGGE, 1 LANDROL, 1 KERN met KOPEREN HOEP, 12 TIJNEN, 6 KOPEREN MELKEMMERS, 2 DITO HANDKETELS, een PHAËTON, eene CHAIS, eenig PAARDENTUIG, HARKEN, VORKEN en verdere BOERENGEREEDSCHAPPEN; alsmede 2 EIKEN KABINETTEN, een PULPITUM, eene SECRETAIRE, 3 BEDDEN met TOEBEHOOREN, eene KLOK, een SPIEGEL, 4 TAFELS, eenige STOELEN, KOPER- en TINGOED, GLAS- en AARDEWERK en wat meer te voorschijn zal worden gebragt.

, Mr. **W. A. OFFERHAUS**, Notaris te *Nieuwolda*, gedenkt, ten verzoeke van zijne PRINCIPALEN, op VRIJDAG, den 19den Mei 1848, des namiddags te 1 uur, bij den *Dallingeweerster Uiterdijk*, onder *Termunten*, te verkoopen:

Ongeveer 60,000 bossen PAAL-, LAT- en RIJSHOUT en RIET en eene partij SPARREN.

HOEDENMAGAZIJN.

De ondergeteekende heeft wederom ontvangen: alle soorten van superfijne VILTEN en ZIJDEN **HOEDEN**, alsmede **PREDIKANTS HOEDEN.** Hij rekommandeert zich ten vriendelijkste.

J. A. WREESMAN,
in de *Klok*,
tusschen de beide Markten.

Ondergeteekende maakt aan hare geëerde Begunstigers bekend, dat zij ontvangen heeft NIEUWE MODELLEN van ZIJDEN **HOEDEN**, alsmede STROO en ITALIAANSCHE HOLLE HOEDJES, BLOEMEN en LINTEN. Dezelve verlangt nog MEISJES, welke het HOEDENMAKEN verkiezen te leeren.

F. van SLOCHTEREN,
op den hoek van de Peperstraat.

SNUIF- *en* SIGAREN-FABRIJK.

Ondergeteekende maakt door deze aan zijne geëerde Begunstigers bekend, en verder aan allen, die hem met hunne gunst gelieven te vereeren, dat hij **verhuisd** is *van de* **FOLKINGESTRAAT** *naar de* **ZWANENSTRAAT**, lett. C no. 155, en aldaar blijft continueren in het LEVEREN van alle soorten van **SNUIF** en **SIGAREN**; belovende in alles eene honnette en zuinige bediening.

Groningen, 15 Mei 1848. BRUG DOUWES.

Let Wel!

B. POLAK brengt hiermede ter algemeene kennis, dat bij VERHUISD is van de Vischmarkt naar de **STOELDRAAIJERSTRAAT**, het tweede Huis van de Vischmarkt, K 214, en ruim gesorteerd is in alles, wat tot een' volkomen **MANUFAKTUURWINKEL** behoort, in het bijzonder in eene groote partij fraaije 4/4de 5/4de SITSEN, MOUSELIN DE LAINE, JACONETS, GERUITE en andere STOFFEN voor DAMES KLEEDJES, verder ORLEANS, LUSTER, MERINOSSEN, fraai MEUBELKATOEN; alles sedert twee dagen nieuw ontvangen. Hij zal trachten door eene goede en solide bediening zich de gunst van een ieder waardig te maken en houdt zich ten dien einde vriendelijk bij zijne geëerde Begunstigers gerekommandeerd.

NB. Heeft ook nog eene partij beste **WITTE KOUSEN** en **PIQUÉ BEDSPREIJEN**, die hij voor verminderde prijzen aanbiedt.

De ondergeteekenden, woonachtig buiten de Boteringepoort, aan den Straatweg, in de Behuizing geteekend Letter W No. 6, berigten aan het geachte Publiek, dat zij haren Winkel hebben geopend, en op onderstaande Firma zullen continueren met het verkoopen van alle soorten van **KRUIDENIERSWAREN** en alles, wat meer tot die Affaire behoort; alsmede STERKE DRANKEN, JENEVER, BRANDEWIJN, WIJN en LIKEUREN, BEIJERSCH LAGER- en TAFEL-, CHAMPAGNE- en CHAMPAGNE-GEMBER BIEREN uit de Fabrijk van de Heeren HESSELINK en KOOLMAN alhier. Daartoe geadsisteerd en in staat gesteld, kunnen zij de eerste kwaliteiten dier goederen volgens Prijscourant aan hare geëerde Begunstigers aanbieden. Door eene prompte en honnette bediening en de soliditeit van deugdzame Waren, hopen en vertrouwen zij, de gunst en recommandatie van het geëerde Publiek zich waardig te zullen maken.

NB. Ook presenteren zij aan een' **HEER** of eene **JUFVROUW TE HUUR** aan: een net vrolijk **KAMERTJE** met houten vloer, haard-, bedstede en kasten, hebbende behalve Binnen- ook eene Buitendeur en aparten uitgang aan de Straat en vrije wandeling op een' grooten Tuin, onmiddellijk aan het Studentenpad en de Groene Landen, hetzij alleen voor INTREK of met haar aan tafel te SPIJZEN, dan AFZONDERLIJKE BEDIENING, alles naar verkiezing. Brieven vrachtvrij.

De Gezusters
ANTJE MARIA en MARIA LOUISA BLINK.

Groningen, 15 Mei 1848.

De ondergeteekende, sinds 30 jaren in ons Rijk bekend als *Brillenslijper* en *Optische Instrumentmaker*, van *Rotterdam*, leerling van J. M. KLEMAN, van *Amsterdam*, deswege vereerd met Attesten uit onderscheidene Provinciën dezes Rijks, neemt de vrijheid, zijnen geëerde Begunstigers te berigten, dat hij alhier weder is gearriveerd met een schoon assortement **DAG- en AVONDBRILLEN, LORGNETTEN, MIKROSKOPEN, VERREKIJKERS** en wat meer tot dat Vak behoort; voorts eene fraaije collectie **PERESCOPISCHE OOG-** of **BRILLENGLAZEN** van de schoonste vinding, tot consideratie der lichtstralen, voor **concave, convexe** en voor de **cataract.** Hij geeft volgens stijl een' doelmatigen Bril, die voor het gezigt het meest geschikt is; waarvan Heeren deskundigen getuigenis kunnen geven; zijnde bij ten allen tijde bereid, zich aan een onderzoek van zijne Glazen en van zijne kennis derzelve te onderwerpen. — Is te ontbieden in eene KRAAM op de Kermis.

Leest verder met attentie!

In het gepasseerde jaar heeft het geëerde Publiek in de Courant gelezen, dat het gemakkelijk was *Brillenkoopman* te zijn, ja dat ELK *Brillenkoopman* kon wezen. Ondergeteekende echter noodigt een iegelijk, die van zijn Vak mogt zijn, ten vriendelijkste uit, om van zijne ervaring de proef te komen nemen. Meenende bij bij deze het Publiek te moeten waarschuwen, om het werk, van zich een' Bril te doen geven, niet aan elkeen' toe te vertrouwen, daar het gemakkelijker is *Koopman in Loterijbriefjes* te zijn, dan *Koopman in Brillen.*

J. SMITS.

De ondergeteekende, onderscheidene soorten van **RIJTUIGEN** in gereedheid hebbende, beveelt zich vriendelijk aan.

C. F. HAGELE, Bloemstraat.

EEN BUBBEL POMPWERK

met KOPEREN KRANEN wordt **UIT DE HAND TE KOOP** gevraagd; berigt, met opgave van prijs en verzegeld te geven, aan het BUREAU DEZER COURANT onder Letters A. D.

Twee Goudsmidsgezellen

(**OORIJZERSLAGERS**) kunnen dadelijk WERK bekomen bij de Wedw. L. H. DEELMAN.

NB. Er kan ook nog een **LEERLING** geplaatst worden.

Een **SCHOENMAKERSKNECHT**, Ongehuwd, kan *dadelijk* in dienst treden bij J. H. SIEGA, te *Nieuwe Pekela.*

Te Groningen, bij C. M. van BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.

VERSLAG VAN HET

ALGEMEEN DIAKEN GEZELSCHAP

DER

NED. HERVORMDE GEMEENTE VAN GRONINGEN,

over het jaar 1847, *alsmede over den afgeloopen winter.*

Ieder, die niet alleen belang stelt in zich zelven, maar ook in zijne medemenschen, zal ongetwijfeld gaarne weder verslag ontvangen van hetgeen onze Vereeniging in den laatsten tijd voor de Armen deed, en welke uitkomsten zij van haren arbeid verkreeg. Dezelfde orde volgende, als in het vorige jaar, zoo zullen wij beginnen met de mededeeling van de belangrijkste bijzonderheden over

I. Het Werkhuis. — Deze inrigting werd weder in het afgeloopen jaar met eenige giften ondersteund. Tot vermeerdering van het fonds werd er toch *f* 30—00 en tot verhooging van werkloon *f* 100—00 geschonken, terwijl bovendien nog een legaat van *f* 150—00 vrij van Successieregt aan haar werd vermaakt door nu wijlen den WelEerwaarden Zeer Geleerden heer J. P. A. Wintgens, laatst Emeritus Predikant onzer Gemeente, die ook weder door deze milde gift zijne belangstelling toonde in de Gemeente, waardoor hij zoo zeer werd geacht en bemind. Dit legaat zal in den loop van dit jaar worden ontvangen. De aftrek van het fabrikaat was over het algemeen weder grooter dan vroeger. Er werden verkocht:

17877	kluwen scheepswerk.	874	ellen behanglinnen.
2330	rollen dweilgoed.	137½	stukken paklinnen.
148½	ellen ganglooper.	362½	stukken keetlinnen.
449	notezakken.	155	zoutzakken.
646	ellen koedeklinnen.		

De vermeerdering van verkoop van bijna alle artikelen is wel het beste bewijs voor de goede hoedanigheid en matigen prijs, en geeft de beste verwachting over den voortdurenden bloei van deze nuttige stichting; te meer, daar de bestuurders bij voortduring niets onbeproefd laten, om de produkten te verbeteren en deze inrigting met nieuwe takken van nijverheid te verrijken. Het besloot toch, om de gangloopers te verbeteren, door de randen van koehaar te laten maken, en om voortaan ook eene proef te nemen, om stof voor schoteldoeken te laten weven, welke tot nog toe in ons vaderland niet werd vervaardigd.

Het aantal werklieden, 't welk in het begin van het jaar tot eene geheel buitengewone hoogte was geklommen, en wel tot 265, daalde in julij tot 61 en in de laatste maanden kwam er niet meer bij dan een dertigtal, zoodat dit een aanzienlijk verschil maakt met het vorige jaar, toen bij het einde van het jaar er ongeveer derdehalf honderd personen werkzaam waren. Dit zal in alle gevalle gedeeltelijk toeteschrijven zijn aan de betere omstandigheden, waarin de geringe stand toen verkeerde; minder kostbaarheid der levensmiddelen en meerdere gelegenheid tot werk bragten daartoe zeker veel bij.

Die vermindering der werklieden had dan ook ten gevolge, dat er slechts *f* 4680 — 64 aan werkloon is uitgegeven, zijnde ruim *f* 900 minder, dan in het vorige jaar; niettegenstaande het werkloon ook weder in den winter werd verhoogd; alhoewel er dan toch nog meer aan werkloon werd uitbetaald dan in 1845.

Hoezeer deze inrigting door vermeerdering van debiet bloeijend mag genoemd worden, zoo leed zij echter eene kleine vermindering in kapitaal. Op 1°. januarij 1848 bedroeg toch

Het Debet der rekening:

a.	Aanwezig fonds	*f*	10944—11
b.	Bijdragen tot het vaste fonds	„	30—00
c.	Nog te betalene posten	„	1756—72⁵
		f	12730—83⁵

Het Crediet der rekening:

a.	Vast goed	*f*	628—99⁵
b.	De Inventaris van het Werkhuis	„	6100—25⁵
c.	Uitstaande Credieten	„	4567—74
d.	Kasgeld	„	1255—98
		f	12552—97

Het verlies in dit jaar bedraagt dus ƒ 177—86 *. Indien men het loon in den winter niet had verhoogd, of wel alles op de voordeeligste wijze had berekend, door b. v. dubieuse posten van vroegere jaren, ten bedrage van ƒ 219—85, weder voor goed op te nemen, en de voorloopig te berekene winst op leveringen naar de Oost- en West-Indiën reeds nu in de rekening op te nemen, dan zoude men zeer gemakkelijk eene voordeeliger uitkomst hebben kunnen verkrijgen; maar het Bestuur wenschte zooveel mogelijk den arbeid redelijk te betalen, en getrouw te zijn aan het aangenomen beginsel, om geenen schijnbaren, maar werkelijken staat der inrigting te geven.

Deze vermindering van kapitaal is in allen gevalle ook zeer gering, en daar het aan toevallige omstandigheden is te wijten, zal het wel geenszins het vertrouwen op den duurzamen bloei dezer inrigting kunnen verminderen.

Als leden van het bestuur traden in dit jaar af de heeren H. J. Koning en J. G. Holthuis, die, niet herkiesbaar zijnde, vervangen werden door de heeren E. Dommering en P. F. Mulder, waarvan de eerstgenoemde in het vorige jaar was afgetreden, en zich nu weder op nieuw de keuze liet welgevallen.

II. Het Bestuur der Armenwoningen volbragt in dit jaar zijne taak, voor zoo verre den aankoop en bouw betreft, door het aankoopen van nog acht Kamers in de Sledemenderstraat, en vijf in de Raamstraat met eenen grooten tuin, waarin nog zeven nieuwe Kamers werden aangebouwd.

De honderd woningen, welke men wenschte ten behoeve der Diakenie, zijn dan nu voltallig, waarvan

Twaalf in het Achterom, op den Nieuwen Weg,	voor de 1e	Kluft.
Vijf en twintig aan den Heerpoortenwal . . .	„ „ 2e en 3e	„
Twaalf in de Raamstraat	„ „ 4e	„
Tien in het Oude Bosch	„ „ 5e	„
Dertien in de Sledemenderstraat	„ „ 6e	„
Twaalf in de Violettensteeg	„ „ 7e	„
Zestien in de Langesteeg bij de Bloemstraat . .	„ „ 8e en 9e	„

Wij mogen ons vleijen, dat deze woningen de goedkeuring zullen wegdragen van de welwillende menschenvrienden, die ons daartoe het noodige fonds verstrekten, en wij moeten hen uitnoodigen, die te gaan bezien. Zij zullen woningen vinden, met groote bleekvelden, waar de vrolijkheid hen te gemoet komt; morsige en bouwvallige verblijven veranderd in zindelijke en nette woningen. Wetende, dat er waren, die bezwaar hadden tegen deze onderneming, uit vrees, dat het getal Armenwoningen in deze stad te veel zoude vermeerderen, en hierdoor armen van elders zouden getrokken worden, zoo verheugt het ons, dat er gelegenheid was van die honderd woningen zes en vijftig te koopen; zoodat het getal der woningen slechts met 44 vermeerderd is. Bedenken wij daarenboven, hoevele woningen er in de jaren, vóór dat wij met onze onderneming begonnen, door bijzondere personen werden aangebouwd, die door onze onderneming daarvan werden afgeschrikt, dan durven wij wel beweren, dat wij veeleer aanleiding hebben gegeven tot vermindering dan tot vermeerdering van Armenwoningen.

Wij gelooven echter, dat de vrees, dat woningen het getal van Armen zoude vermeerderen, niet gegrond is, lettende op het voorbeeld van vele steden, waar overvloed van woningen waren, maar die afgebroken moesten worden uit gebrek aan bewoners. Neen, de gelegenheid tot werk, of gebrek daaraan op andere plaatsen, vooral ten platten lande, lokt Armen van elders uit, zich in de steden te vestigen, in de hoop, daar ten minste eenigzins in den arbeid te deelen, en de ondervinding leerde, dat schaarschheid van woningen hen niet terughoudt, maar zij alsdan bij anderen inwoning zoeken, en zich in de woningen als het ware opeenstapelen, tot groote schade van hunne gezondheid en zedelijkheid. Wij hopen, dat wij door onze onderneming een voorbeeld hebben gegeven, hoedanig Armenwoningen moeten en kunnen zijn; dat dit voorbeeld navolging mag vinden bij allen, die woningen aan Armen verhuren, en wij den geringen stand in het algemeen daardoor betere woningen zullen bezorgen: opdat zij zich daardoor meer aan zindelijkheid en reinheid zullen gewennen, en dit ook op hunne zedelijke beschaving eenen gunstigen invloed moge hebben.

Hoezeer aan het Bestuur een termijn van tien jaren was verleend door het Gezelschap, om deze honderd woningen te bekomen, zoo is deze arbeid echter reeds in vijf jaren volbragt, en de overwinst, tot nu toe gebruikt tot koop en bouw, zal voortaan kunnen dienen tot aflossing der op-

genomene gelden, te zamen bedragende eene som van *zes en dertig duizend vijf honderd gulden*, doende jaarlijks 4 ten honderd. Wij verheugen ons, dat het vooruitzigt bestaat, dat die aflossing reeds in het eerste jaar aanzienlijk kan worden, en wij alzoo het vertrouwen van onze schuldeischers niet hebben te leur gesteld. Uit de opgemaakte balans blijkt toch, dat

De Voordeelige Staat bedraagt . . . . *f* 39974—22[5]
De Nadeelige „ „ . . . . „ 37731—10

zoodat er nu reeds een zuivere voordeelige staat is van . . *f* 2243—12[5]
waarvan in dit jaar eene som van . . . . *f* 908—27[5]
is verkregen. Is er dan nu in het afgeloopen jaar, niettegenstaande de laatste twintig woningen eerst bij het einde van het jaar werden verkregen, reeds eene som van *f* 908—27[5] aangewonnen, dan mogen wij wel aannemen, dat de aanwinst in dit jaar ongeveer *duizend gulden* zal kunnen bedragen, en het Gezelschap deze woningen door voortdurende aflossing, welke door vermindering van rente-schuld, telken jare grooter moet worden, eerlang in vrijen eigendom zal bezitten, tot groot voordeel voor onze Diakonie, welke zich nu reeds kan verblijden voor matige huurprijzen zulke goede woningen aan hare Armen te kunnen bezorgen.

Als Leden van het Bestuur traden in dit jaar af de heeren F. Lieftinck en F. Rinsma, die weder herkozen werden.

III. De Voogden van het Armhuis, die van wege ons Gezelschap met Diakenen deze voogdij op zich hebben genomen, hebben eveneens gunstige mededeelingen over dit gesticht kunnen geven. — Dit huis, in 1845 reeds aanzienlijk vergroot en verbeterd, werd in het afgeloopen jaar nog weder vergroot, hoofdzakelijk met het doel, om de gelegenheid tot ziekeverpleging te vergrooten, waarvoor tot nu toe slechts eene zaal bestond. Alhoewel het onderhoud door de duurte van levensmiddelen natuurlijk meer kostbaar was dan vroeger, zoo schijnt echter de verandering in de administratie goede uitkomsten op te leveren. — Het Bestuur mogt zich verheugen in een legaat van *f* 300—00 van wijlen J. Mennes, welk legaat belegd is. — Honderd en zes en veertig personen, meerendeels ouden en zieken, werden in dit jaar in dit gesticht verzorgd, en zij genoten eene goede verzorging, zoo wel voor hunne stoffelijke als zedelijke behoeften.

IV. Hebben wij in ons vorig verslag vermeld, dat de Commissie van Diakenen, bijgestaan door een Oud-Diaken, Lid van het Gezelschap, in dat jaar de turf geheel bij kleine hoeveelheden had uitgedeeld, maar dat de ondervinding geleerd had, dat het nut daarvan niet geevenredigd was aan de moeite, daaraan verbonden, en het zelfs niet ondoelmatig kon geacht worden, om bij den bak te geven aan die personen, die den turf zelve niet kunnen halen, en van welke men vertrouwt, dat zij daarvan goed gebruik zullen maken, thans kunnen wij dan ook berigten, dat er van de 1080 bakken, 680 bij den bak werden uitgedeeld, terwijl de overigen werden uitgegeven bij kleine hoeveelheden van 25 en 50 turven, welke wijze van uitdeeling dan ook verder zal worden gevolgd.

V. Nam onze vereeniging in de Voogdij van het Armhuis en in de Turf-Commissie werkzaamheden over, waarmede vroeger alleen het Collegie fungerende Diakenen was belast, ook weder in dit jaar werden Diakenen door haar verligt door het overnemen van de bedeeling van die Armen, die hier ondersteuning krijgen, ten laste van andere Gemeenten, gewoonlijk Elders-Armlastigen genoemd. Vroeger werden deze bedeeld door den Diaken der Kluft, waarin zij woonden; daar dit echter vele bezwaren had, en het altijd moeijelijk was, om bij het einde van het jaar uit de onderscheidene rekeningen van Diakenen na te gaan, wat er voor Elders-Armlastigen was uitgegeven, en alzoo van andere Gemeenten konde teruggevorderd worden, zoo besloot men met het begin van het jaar 1843 een' der Diakenen buiten zijne eigene Kluft ook deze Administratie geheel op te dragen. Dit beviel bijzonder goed, men kon op deze wijze gemakkelijk nagaan, wat ten laste van andere Gemeenten was uitgegeven, en ook Diakenen letteden nog meer, wie hier niet te huis behoorde, en alzoo door dezen Diaken der Elders-Armlastigen moest bedeeld worden; waarvan het gevolg was, dat de restitutie voor zoodanige personen, welke vroeger gewoonlijk omstreeks *f* 1000—00 bedroeg, in het tweede jaar na die verandering ongeveer verdubbeld, en in het derde verdriedubbeld werd tot groot voordeel onzer Diakenie; terwijl het getal personen viermaal zooveel bedroeg dan vroeger.

Deze uitbreiding der Administratie, zoowel wat het geldelijke als het

personeel betrof, welke in 1846, hoofdzakelijk wegens de duurte der levensmiddelen, nog aanzienlijk toenam, deed het echter ook bijna onmogelijk worden, dat een fungerende Diaken, die buitendien reeds zooveel werk heeft met de verzorging zijner eigene Kluft, dit langer konde waarnemen, en had ten gevolge, dat een Oud-Diaken met name W. C. ter Veen die administratie, op verzoek van Diakenen op zich nam, en wel met het beste gevolg, daar de restitutie over 1847 ongeveer *f* 6500—00 bedroeg.

Er is nu echter bij het einde van het jaar besloten deze bedeeling aan twee Oud-Diakenen uit het Gezelschap op te dragen, en wel aan de heeren P. S. Barghoorn en D. Wijtema, die bij afwisseling voor ieder Kwartaal deze Administratie zullen voeren.

VI. Ook in dezen winter wenschte het Gezelschap weder het zijne bij te brengen tot gemoetkoming in de behoeften der geringe volksklasse, en besloot tegen het einde van het jaar eene gelegenheid te openen tot het verbrijzelen en graven van keijen, en ging daartoe eene overeenkomst aan met den aannemer Limborgh, die alle verbrijzelde keijen tegen eenen vasten prijs voor zijne rekening zoude nemen.

Hoezeer het Gezelschap geheel met de Diakenie der Gemeente vereenigd is, en alzoo, even als die Diakenie zelve, alleen voor de Armen dier gemeente werkzaam is, zoo besloot het echter deze gelegenheid voor de behoeftigen van alle gezindheden te doen strekken, en wel des te meer, daar de stad daartoe het haar toebehoorend land buiten de Boteringe poort had afgestaan, alsmede een tot dus verre ongebruikt gebleven gedeelte van de begraafplaats aldaar. Wij mogten ons verheugen over de welwillende ondersteuning, welke wij in onze onderneming mogten ondervinden, behalve de giften toch, van deze en gene daartoe verstrekt, bragt een Concert, gegeven door het Muzijkgenootschap *Apollo*, ons eene zuivere som op van *f* 451—70, waarvoor wij nog weder bij deze gelegenheid onzen opregten en openlijken dank betuigen. Gedurende de maanden januarij, februarij en maart werd dan ook een iegelijk, die zich bij de onderscheidene Diakenien daartoe aanmelde, door ons van werk voorzien. De toevloed was echter niet zoo groot, als wij wel verwacht hadden, daar wij nooit meer dan p. m. honderd personen in het werk hadden. Alhoewel er weinig keijen op bovengenoemde plaatsen werden gevonden, hetgeen natuurlijk schadelijk voor onze onderneming was, zoo konden wij toch alle uitgaven dekken met eene som van *f* 713—84⁵, hetgeen betrekkelijk gering mag genoemd worden, zoo wij in aanmerking nemen, hoe velen daardoor in de gelegenheid gesteld werden hun brood te verdienen, en hoezeer luiheid daardoor werd tegengegaan en nuttige werkzaamheid bevorderd.

Eindelijk zij hier nog ter loops gemeld, dat bij het einde van het jaar een voorstel werd gedaan door de Directie van het Gezelschap, tot het daarstellen eener Commissie van Oud-Diakenen, om met Diakenen tot heil der Armen werkzaam te zijn, waarover later verslag zal worden gegeven.

Na afloop van het jaar werden tot Leden der Directie van het Gezelschap benoemd: de Heeren W. van Borkeren, als Oud-Diaken en J. Gruno, als Diaken; in plaats van de aftredende Leden: de Heeren J. Oomkens, Jzoon en C. H. van Ankum; terwijl later de Heer W. T. Mulder nog in de Directie werd verkozen, in plaats van den Heer E. Dommering, die wegens zijne benoeming als Bestuurder van het Werkhuis verzocht had van de Directie van het Gezelschap te worden ontheven.

Onze Vereeniging was alzoo in den laatsten tijd weder voor de Armen werkzaam, en de finantiële uitkomst der onderscheidene inrigtingen was over het algemeen zeer gunstig. Mogten wij ook in die mate heil aan de Armen hebben aangebragt, zoowel voor hun stoffelijk als zedelijk welzijn, dan zoude ons loon groot zijn.

Groningen den 12 Mei 1848.

Het Algemeen Diaken-Gezelschap der Nederduitsche Hervormde Gemeente van Groningen:

Namens hetzelve,

H. J. TRIP,

President.

H. BEEKHUIS DAMSTÉ,

Secretaris.

Gedrukt ter Provinciale Groninger Courantdrukkerij.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de Groninger Courant van den 16*den Mei* 1848, *no.* 39.

(*Vervolg der Nieuwstijdingen.*)

Thans op nieuw voor deze Kamer verschijnende, vereerd met het vertrouwen des Konings, meenen de overgeblevene ministers zich met rondheid tegenover deze Kamer, en ten aanhoore der geheele natie te moeten verklaren. Want, zoo wel de Koning als zijne raadslieden moeten weten, of de beginselen, waarop de hervorming van het staatsgebouw zal rusten, door de natie worden goedgekeurd of verworpen. Wij toch kennen geene gevestigde Regering, in staat om overdrevene wenschen af te wijzen, om het beheer op zuinigen voet in te rigten, dan die, welke haren steun vindt in het gevoelen van de meerderheid der Natie. Zij, die in de tegenwoordige omstandigheden geroepen worden, om de grondslagen voor eene nieuwe orde van zaken te vestigen, moeten eenen juisten blik werpen in de behoeften der Natiën. Deze behoeften zijn onderscheiden naar mate van de overleveringen en eigenaardigheden van elk volk, en van den invloed, welken de neigingen, de instellingen en voorbeelden van omliggende volken daarop hebben uitgeoefend.

Indien wij deze beschouwing op *Nederland* toepassen, dan gelooven wij tot eene geheel andere uitkomst te zullen geraken, dad de Britsche constitutie, in haren grootsten omvang beschouwt. Ten einde echter met eenige orde onze denkbeelden voor te dragen, zij het ons vergund stil te staan: *vooreerst* bij de instellingen, die wij behoeven; *ten tweede* bij het beheer der staatshuishouding.

1. Welke wijzigingen sedert vijftig jaren onze instellingen ook hebben ondergaan, welken invloed de ontwikkeling van nieuwere denkbeelden ook op de Natie hebbe uitgeoefend, — nog onderscheiden haar twee neigingen: *vooreerst* eene opregte verkleefdheid aan het Huis van Oranje; *ten anderen*, een eenvoudige, burgerlijke zin. De Natie gevoelt diep, dat, even als zij hare zelfstandigheid verschuldigd is aan het regerend geslacht, die zelfstandigheid gehecht blijft aan het behouden der souvereiniteit in dat Huis. Zij wil, indien ons niet alles bedriegt, den Koning op dat hoog exceptioneel standpunt geplaatst houden, *waarop* hij waardiglijk de natie kan vertegenwoordigen, en *waaronder* alle ingezetenen kunnen genieten, wij zeggen niet eene volkomene gelijkheid, welke is denkbeeldig en in alle vereeniging van menschen onbestaanbaar, maar die gelijkheid voor de wet, welke eene behoefte is geworden in onzen tijd. Naast deze eerste neiging bestaat eene andere, welke wij hebben geërfd van onze vaderen, en die wij noemden burgerlijken zin. Dit wil al weder niet zeggen, dat wij er geen' roem op dragen, onder ons midden te zien de naneven van hen, die hunnen naam in vroegere eeuwen onsterfelijk hebben gemaakt; dat wij aan geboorte allen invloed zouden willen ontzeggen, of aan iemand onderscheiding, door titels verkregen, zouden willen betwisten.

Maar wij verstaan hier door burgerlijken zin die neiging van den Nederlander, welke men opmerkt zoowel in de hoogere als in de mindere standen, om zich door geenen uiterlijken schijn te laten verblinden, zich geene behoeften te scheppen, waaraan men of niet, of slechts door onbetamelijke middelen op den duur kan voldoen. Wij verstaan door burgerlijken zin die orde, die zucht van naauwkeurige berekening, die zorg voor de toekomst, welke zoo bijzonder onzen landaard kenmerken.

Wij behoeven alzoo instellingen, waarbij de Koning zijn standpunt behoudt, en de Natie naar hare neigingen wordt vertegenwoordigd. Maar hoe komt men tot die instellingen? Moet men die putten, in onzen tijd, nu de scheidsmuren tusschen de volken van dag tot dag meer geslecht worden, alleen uit hetgene vroeger bestond? Is Nederland vreemd gebleven aan al hetgene bij naburige volken is tot stand gebragt? Heeft het geen kennis gedragen van al de hervormingen, welke Brittanje in zijne constitutie heeft gemaakt? van de staatsregelingen, welke elkander in Frankrijk hebben opgevolgd? van de instellingen, welke België zich heeft gegeven, en waaronder het, bij eene koortsachtige aandoening van alle natiën, rustig en tevreden is gebleven? Ziet, leest en beoordeelt Nederland de grondwetten niet, die in Duitschland alom worden afgekondigd? Voelt het geen de minste sympathie voor die vrijheid van drukpers, godsdienstoefening, onderwijs en vereeniging, welke, onder een billijk toezigt tot behoud van orde, den toets eener beproeving schijnen te kunnen doorstaan? Inderdaad, wij gelooven, dat men zich zeer zoude bedriegen, indien men meende, dat de denkbeelden van onzen tijd ook hier te lande geen diepe wortelen hebben geschoten. Wij mogen dus, bij ons nieuwe instellingen vestigende, wel het oog slaan op hetgene elders is ontworpen, en het goede nemen, waar wij het vinden; maar wij mogen daarbij niet uit het oog verliezen, noch het hooge standpunt van het Regerend Huis tegenover de Natie, noch dien burgerlijken zin der Natie, welken wij hebben omschreven, en die onder het Koninklijk gezag geene groote onderscheiding tusschen de ingezetenen toelaat.

Het is onder dezen indruk, dat, bij de voorgestelde wijzigingen van de Grondwet, een aanzienlijk inkomen aan het Koninklijk geslacht verzekerd blijft; dat aan den Koning groote praerogatieven zijn gelaten, en hem bepaaldelijk vrije benoemingen zijn toegekend, die hij bevorens slechts op voordragt deed; dat, verder, op het voorbeeld van *België*, de geheele vertegenwoordiging des volks tot eene waarheid is gemaakt, en beide Kamers door de Natie zullen worden gekozen. Ook op de gewestelijke en plaatselijke besturen is eene billijke invloed aan de ingezetenen toegekend, terwijl de magt des Konings tot bewaring van het algemeen belang alle uitspattingen dier besturen kan bedwingen, en de onschendbaarheid der wet alle botsing wegruimt. Vrijheid van drukpers, vrijheid van vereeniging, gelijke vrijheid in godsdienst en onderwijs zijn de leuzen van onzen tijd. Eene Grondwet, die dezelve niet uitdrukte, zoude onvolledig zijn. Maar de Nederlander, altijd gehecht aan orde, innig bewust, dat de ware vrijheid en alle welvaart daaraan naauw verbonden zijn, sluit in niets wettelijke regels en verantwoordelijkheid uit. Dit is ook de geest, welke bij de wijziging der Grondwet ons heeft geleid. Ziedaar eenige groote trekken der instellingen, welke zullen worden voorgedragen, en waaraan het schijnt dat het grootste deel der natie haar zegel hecht; want het is geen doellooze daad geweest, toen de gewijzigde Grondwet is openbaar gemaakt. De openbaarmaking is gevraagd uit zedigheid, en is toegestaan, om het gevoelen der natie te leeren kennen. De Commissie van den 17den Maart j.l. wist wel, dat zij geen volmaakt werk zoude leveren; zij wist wel, dat er leemten, onnaauwkeurigheden, dwalingen in haar voorstel zouden zijn. Maar juist daarom vroeg zij de openbaarmaking, opdat een ieder zijne aanmerkingen zou kunnen voorbrengen, en de Regering daarvan, bij het definitief voorstel, nut zou kunnen trekken, wél overtuigd, dat, even als er meer kennis bij den Raad van State en bij deze Vergadering is, dan bij eene commissie van vijf leden, er nog oneindig veel meer kennis en licht bij de geheele natie is te verkrijgen. De Koning moest ook voor alles kennen den geest der natie. Hij moest weten, of zij zich met de grondslagen, door de Commissie aangenomen, kon vereenigen of niet.

Dit beroep is dan ook niet ijdel geweest. Want van alle zijden zijn aanmerkingen gemaakt, waarvan er vele opmerking verdienen; doch de algemeene stem heeft zich, zoo wel in openbare geschriften als in een overgroot getal petitiën aan den Koning voor de algemeene grondslagen van het ontwerp verklaard.

Thans verder uit te wijden over een ontwerp van instellingen, dat aan U Edel Mogenden nog niet is voorgedragen, zoude ontijdig zijn. Daarvan echter geheel te zwijgen, mogten wij niet. Want, wij wilden aan U en aan de Natie verklaren, welke de beginselen van staatsinrigting zijn, waaraan wij ons hechten, waarmede wij op dezen zelfden oogenblik ôf staan ôf vallen.

II. Maar het is, in de tweede plaats, noodzakelijk, naast instellingen overeenkomstig met den geest des tijds, een beheer der staatshuishouding voor te bereiden, hetwelk mede geënt is op de zeden en de behoeften van onze Natie. De grondstellingen van dat beheer moeten zijn: *eenvoudigheid en zuinigheid.* Wij voegen deze twee denkbeelden te zamen, omdat wij door zuinigheid niet verstaan het beknibbelen van reeds matig genoeg bezoldigde ambtenaren; maar de bezuiniging, die uit vereenvoudiging voortspruit, en waarvan het gevolg moet zijn, dat het bestuur der onderscheidene deelen van de staatshuishouding slechts aan weinige handen wordt toevertrouwd, zoodat een ieder wete, dat hij, in den regel, door eigene krachten en eigene ontwikkeling, zich een bestaan moet trachten te scheppen, daar er weinig voorzitzigt overblijft, om, ten koste der schatkist, in openbare betrekkingen te worden geplaatst. *Nederland* moet daarbij geene poging doen, om hoogere vlugt te nemen, dan zijne krachten toelaten. Wanneer het zich binnen zijne wezentlijke magt beperkt en zijne hulpbronnen met beleid ontwikkelt, zullen de uitkomsten, zoo als het bij beleidvolle werkzaamheid steeds gaat, de vooruitzigten overtreffen. Overspanning daarentegen leidt tot afmatting en vernietiging.

Alle natiën, de grootste zelfs, bestaan meer om het regt, dan uit hare kracht. Indien alle mogendheden tegen eene enkele zamenspannen, is het pleit spoedig ten behoeve van de grootse kracht beslist.

Deze stelling geldt in het bijzonder ten opzigte van natiën, zoogenoemd van den tweeden of derden rang. Zij hebben regt, om onafhankelijk te bestaan, omdat zij bestaan; en, indien de groote mogendheden gedoogen, dat het regt worde op zijde gesteld en de sterkere den zwakkere vernietige, onderschrijven zij een vonnis, dat hare eigene ontbinding kan ten gevolge hebben.

Nederland, sterk op zijn regt, behoeft dus geene meerdere magt te ontwikkelen, dan zijne krachten toelaten. Beperkt het, naar aanleiding hiervan, zijne uitgaven, dan kan het aan al zijne verbindtenissen voldoen; dan zal het vertrouwen inwendig worden bevestigd, en het zal naar buiten achting en eerbied inboezemen. — Om tot dezen gewenschten staat van zaken te geraken, moeten wij alles op eene mindere schaal brengen. De magt en het aanzien van onzen Staat zullen er niet door lijden, indien wij onze buitenlandsche belangen hoogst zeldzaam aan ministers, in den regel slechts aan zaakgelastigden, soms slechts aan commerciële agenten of consuls opdragen. En zoo kan en moet het cijfer voor *buitenlandsche zaken* niet onaanzienlijk worden verminderd.

In het *binnenlandsch bestuur* gelooven wij niet, dat eene vernietiging der bestaande gewesten voor alsnog bijval zoude vinden in den geest der natie; en wij kunnen daarin ook zoo groote bezuiniging niet zien, daar grootere verdeeling weder tot kleine besturen in onderdeelen aanleiding zoude geven. Maar desniettemin kan men ook hier, uitgaande van de beginselen, dat de algemeene Regering veel aan het plaatselijk gezag kan overlaten en niet geroepen is, om aan minder noodzakelijke instellingen geldelijke ondersteuning te verleenen, van lieverlede aanzienlijke bezuiniging tot stand brengen.

Zoo ook zal vermeerderde vrijheid van onbelemmerden handel en bedrijf, inkorting van sommige belastingen en overbrenging daarvan op hen, die in staat zijn ze te dragen, de kosten van het financiëel beheer verminderen.

Dat alles kan niet op eens geschieden; maar de vaste wil, om tot die uitkomsten te geraken, moet bestaan, en zal, door eene vertegenwoordiging, gekozen, voor beide Kamers, door de Natie zelve, gehandhaafd worden.

De regtsbedeeling is op eenen hoogst kostbaren voet ingerigt, en heeft daarenboven het noodlottig gevolg, dat de regtbehoevenden bijna geen regt kunnen verkrijgen zonder een aanzienlijk deel van hun vermogen op het spel te zetten. Het verlies, dat de Natie hierdoor lijdt, boven de uitgaven, die op de begrooting staan uitgetrokken, is moeijelijk te bepalen, maar werkt zeker mede tot verarming van den burgerman. Door de regterlijke instellingen aanmerkelijk te vereenvoudigen, zal men alzoo een dubbel doel bereiken: ontlasting van het budget van uitgaven en eene middellijke aanmerkelijke vermindering van eenen druk, welke op de regtbehoevenden rust.

Van grooter gewigt is nog de krijgsmagt, is de begrooting van *Oorlog* en *Marine.* Maar ons inziens gaat het cijfer van die begrooting de krachten der natie te boven. Het is verre van ons, dat wij het alleen op de gewapende burgermagt zouden willen laten aankomen. Ook in gewone tijden behoeven wij eene vaste krijgsmagt, niet aan willekeur overgegeven, maar waarop ook, tegenover de regten, aan dezelve toegekend, zware pligten blijven rusten. Niets is meer rekkelijk, niets ook meer inkrimpbaar, dan de krijgstoerustingen en de krijgsmagt ter zee en te land. De vraag kan hier niet zijn, wat in buitengewone tijden wordt gevorderd: dan behoort eene natie, die alle zelfstandigheid niet heeft verloren, geene onkosten, geene opofferingen te ontzien.

Maar de vraag is hier: tot welk cijfer moeten, in gewone tijden, de uitgaven voor de land- en zeemagt worden beperkt? En wanneer wij ten aanzien der zeemagt, altijd met het oog op onze koloniën en handel — bij die vraag terugzien tot hetgene op sommige tijdstippen eene toch niet geheel onaanzienlijke krijgsmagt heeft gekost, dan zijn wij thans nog niet terug gebragt tot het minste cijfer, dat daartoe behoort uitgetrokken te worden.

Ook ten dezen opzigte moeten zij, die zich met het beheer van 's lands zaken zullen belasten, den vasten wil hebben, om de uitgaven aanmerkelijk te verminderen; en behoort, na rijp overleg en eene onzijdige vergelijking van onze krachten en behoeften, eene som te worden bepaald, tot welke binnen een gegeven tijdperk die uitgaven moeten zijn verminderd.

Ofschoon de *koloniën* wel nimmer hier, maar in de koloniën zelve moeten worden bestuurd, zoo zal toch de wetgevende magt de grondslagen van dat beheer vaststellen, en zal voortaan niet in het geheim aan eene staatscommissie, maar aan de vertegenwoordiging alle opening worden gegeven, opdat zij met kennis van zaken het slot der koloniale rekeningen bekrachtige. Deze medewerking en daardoor ontstane openbaarheid zal eenen gunstigen invloed uitoefenen, en weldra het bedrag der ongelden doen verminderen, welke zooveel van de vruchten, door de koloniën afgeworpen, wegslepen.

Met de onzijdigheid der Regering in zake van *godsdienst*, waardoor hare rol tot opzigt en policie wordt bepaald, zal ook ten opzigte van de eerediensten bezuiniging kunnen worden tot stand gebragt.

Maar, vraagt men welligt, zal dan de Regering met onmeêdoogende hand hen, die zij als het ware heeft uitgelokt om zekere loopbaan in te treden, nu op eens aan den dijk jagen? Zal de Regering dit door nieuwe instellingen doen met hen, die de wet onafzetbaar had verklaard? Neen! Ook het goede moet alleen door eerlijke middelen worden verkregen. — Neen! De Regering wil evenmin eene revolutionnaire als eene reactionnaire Regering zijn. — Bij het ontwerp, zoo als het gewijzigd is in den raad van ministers, blijven aan elk, die eene onafzetbare betrekking had, twee-derden van zijn inkomen verzekerd. Dat voorbeeld zal wel noch voor den wetgever, noch voor de Regering, in het eerlijk Nederland ook omtrent anderen zonder vrucht blijven. Maar de Regering van een land, ofschoon in andere handen overgaande, is niet van éénen dag, niet van eenige jaren, maar ook die van de toekomst; en de vereenvoudigingen en bezuinigingen zullen alzoo van dag tot dag en van jaar tot jaar hare vruchten dragen.

Ziet daar, in groote trekken, de inzigten van hen, die op dezen oogenblik tot de Regering zijn geroepen, waarop zij bij hun tijdelijk bestuur het oog zullen houden, en waarvan zij, zoo veel mogelijk, de grondslagen zullen voorbereiden, opdat een definitief ministerie, na de aanneming der Grondwets-wijziging, in overeenstemming met de nieuwe instellingen, ondersteund door de afgevaardigden des volks, deze inzigten zal kunnen verwezentlijken.

Stemt nu de natie hiermede in, dan moet zij ons haren bijstand bieden. Wij zulllen kundige mannen vragen, ons hunne hulp niet te ontzeggen; wij zullen in naam des Vaderlands die hulp afvergen.

Stemt men daarentegen met die denkbeelden niet in; kan men, op het altaar des Vaderlands, het offer niet brengen van een deel zijner bijzondere denkbeelden, die zoo onderscheiden zijn als de individuën, die ons omringen; dwalen wij in de opvatting van hetgeen wij op dezen oogenblik meenen de nationale wensch te zijn, — dat dan anderen optreden en het roer van den Staat in handen nemen, opdat het Vaderland niet verloren ga!

Wij voor ons hebben, met het oog op de Voorzienigheid, met het oog op eene Almagt, waarvoor wij allen, elk naar zijne overtuiging, in het stof bukken, die het lot van volken en geslachten kneedt, — met de hand op het hart, onze meening geuit: — de Natie en gij, Ed. Mog. Heeren! zullen, na rijpe overweging beslissen. Ons gedrag zal zich naar die uitspraak regelen.

De Koning, die ons regeert, heeft slechts éene begeerte, slechts één doel: het welzijn van zijn bemind volk."

Na het uitbrengen van verschillende rapporten, is de vergadering gesloten.

AMSTERDAM, 14 Mei.

Z. M. heeft den heer mr. *J. M. de Kempenaer*, lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal, benoemd tot tijdelijk minister van binnenlandsche zaken, in plaats van den heer mr. *L. C. Luzac*, die thans nog met de portefeuille van het ministerie voor de zaken der Hervormde Eeredienst enz. blijft belast. Nog heden zal de heer *de Kempenaer* den eed in handen des Konings afleggen. (*Handelsblad.*)

VLISSINGEN, 9 Mei.

Het strekt ons tot genoegen te kunnen berigten, dat door den heer *Zemel*, architect, lid der koninklijke akademie van beeldende kunsten te Amsterdam, enz. en in betrekking bij de marine alhier, een horizontaal rad, tot stuw en stuur van stoomschepen, is uitgevonden, dat, bij voordeeligheid in gebruik en eenvoudigheid van zamenstel, aan de zoo allerbelangrijkste behoefte voor de stoom-scheepvaart voldoet. Hetzelve is op theoretische gronden gevestigd. Het rad, achter aan het schip geplaatst zijnde, stuwt dit voort, zonder in het water die beweging te veroorzaken, welke de thans gebruikelijke raderen doen.

NIJMEGEN, 11 Mei.

Sedert eenige dagen wordt uit de arsenalen dezer stad naar onderscheidene rigtingen des Rijks krijgsmateriëel afgezonden. Zaturdag zijn van hier naar Koevorden afgezeild twee schepen met eenen grooten voorraad kogels en eenig grof geschut, terwijl het personeel der artillerie sedert gisteren wederom ijverig bezig is met het bevrachten van twee andere vaartuigen, insgelijks met kogels en 24 stukken geschut van zwaar kaliber (lange 12ponders), bestemd voor de stad Woerden.

Van den 13*den*. Op heden is wederom van hier afgezeild een schip, bevracht met oorlogsbehoeften, bestaande in zwaar geschut, als houwitsers en zoogenaamde 24ponders, eenige affuiten, eene partij kanonkogels, enz.; een en ander ten behoeve der stad en vesting Delfzijl, provincie Groningen.

ROTTERDAM, 12 Mei.

Uit Leiden meldt men ons heden, dat de waardige hoogleeraar *G. Sandifort*, na reeds den geheelen winter ongesteld geweest te zijn, in den afgeloopen nacht is overleden.

Voorts, dat het corps rustbewaarders, uit heeren studenten gevormd, groote vorderingen in de behandeling van het geweer gemaakt heeft, en morgen ochtend ten 7 uren naar Katwijk denkt te trekken, om daar naar de schijf te schieten.

ASSEN, 11 Mei.

Op den stal der weduwe *Oosterveld*, aan de Dieverbrug, gemeente Diever, zijn twee paarden door den kwaden droes aangetast geweest; deze beide paarden, en geen negen, zoo als ten onregte in het *Handelsblad* van gisteren is berigt, zijn onmiddellijk op last van den heer gouverneur gedood en diep in den grond begraven; daarop is de stal, waar die paarden gestaan hadden, opgebroken; de ruiven, bakken en stalpalen zijn afgeschaafd en afgekrabt en daarna met kalkwater bestreken; de drinkemmers zijn behoorlijk gereinigd; de mest is naar bouwland vervoerd en daar ondergeploegd, en is verder alles gedaan, waardoor de verspreiding der besmetting kan worden voorgekomen; de andere paarden dier weduwe genieten overigens, volgens verklaring van den veearts, de beste gezondheid.

— Als eene bijzonderheid meldt men, dat bij *Jan Batte Batting*, te Gasselte, een Drentsch ooischaap vier voldragen en levende lammeren heeft ter wereld gebragt, alsmede dat bij *Jan Hilbrands* aldaar een Drentsch ooischaap binnen het jaar in twee dragten vijf lammeren heeft geworpen, namelijk in 1847 drie en in 1848 twee.

SNEEK, 12 Mei.

In de laatst verloopene week zeilde er een vaartuig langs het vaarwater de Wijmers, waarop de manschap zich, tot tijdverdrijf, onledig hield met zoogenaamde kunstjes, waarbij men doorgaans ten doel heeft, zijne behendigheid, buigzaamheid, ligchaamskracht of iets dergelijks ten toon te spreiden. Één hunner liet zich de handen stevig vastbinden, en nam aan, om door de opening, die door de zaamgebondene handen of armen gevormd wordt, zijne beide voeten te steken. Hij deed dezen tour, maar verloor in deze beklemde houding het evenwigt en viel over boord, met het ongelukkig gevolg, dat hij oogenblikkelijk zonk en vervolgens levenloos werd opgevischt.

LEEUWARDEN, 13 Mei.

Op den 19 Mei e.k. zal door eenige Protestantsche predikanten alhier eene vergadering gehouden worden, om over de volgende punten te spreken:

1). Wat kan door ons gedaan worden om de bewegingen onzer dagen te doen strekken tot bevordering van Christelijken zin en wandel?

2). Vordert ook het welzijn der gemeente, dat de predikanten zich uitspreken over de vrijheid van godsdienst en onderwijs, zoo als deze in het ontwerp der nieuwe Grondwet is voorgedragen? en zoo ja, op welke wijze?

3). Hoe zullen wij in den tegenwoordigen tijd den Munsterschen vrede godsdienstig herdenken?

4) Ligt het in de eischen des tijds, dat de gemeenten der verschillende kerkgenootschappen zich laten vertegenwoordigen in eene vergadering, die, overeenkomstig het voorstel van *Musculus*, zal moeten leiden tot behartiging van de *gemeenschappelijke* belangen van het Evangelische Christendom?

5) Zijn er, in het belang van de Hervormde gemeente, ook wijzigingen aan te brengen in de voorgestelde herziening der kerkelijke reglementen, gewigtig genoeg om gebragt te worden onder het oog der Synode, die, door ze te hebben doen opnemen in de akten van 1847, getoond heeft, haar aan aller oordeel onderworpen te willen hebben?

De uitschrijvers der missive, waarin van dat plan wordt kennis gegeven, hopen, dat hun voorbeeld in de andere provinciën navolging vinden zal. Het bevreemdt ons eenigermate, dat onder de voorgestelde vragen niet eene is opgenomen nopens de niet-verkiesbaarheid der geestelijken tot leden van de Staten Generaal volgens de nieuwe Grondwet — eene zaak, die bij allen, wier oog niet willens gesloten is voor regt en billijkheid, niet weinige verontwaardiging heeft gaande gemaakt.

GRONINGEN, 15 Mei.

Heden is, ter openlijke criminele teregtzitting van het Provinciaal Geregtshof, uitgesproken het arrest op de procedure ter zake van de in den avond van den 28sten Junij des vorigen jaars hier ter stede gepleegde buitensporigheden en geweldenarijen. De beschuldigden zijn daarbij verklaard — H. V., B. D. W. en J. F. niet schuldig aan feitelijke en gewelddadige aantasting, in vereeniging van meer dan twintig personen en met wapenen, gepleegd jegens eenen agent van de administrative en regterlijke policie, handelende ter uitvoering der wetten, — en mitsdien daarvan vrijgesproken; — de laatstgenoemde, J. F., insgelijks niet schuldig aan feitelijke en gewelddadige aantasting en wederstand, onder gelijke omstandigheden van vereeniging en wapenen, gepleegd jegens eenen agent van de openbare magt, handelende ter uitvoering van de bevelen van het openbaar gezag, en overzulks ook dáárvan vrijgesproken, — en, eindelijk, de beschuldigde J. V. niet schuldig aan plundering van meubelaire goederen, met gemeenerhand en met openbaar geweld gepleegd en mitsdien daarvan vrijgesproken; doch de beschuldigden H. V., B. D. W., A. B., S. M. J. S., A. H., J. H., G. B. S., A. K., E. J., T. G. en W. M. W., schuldig aan *plundering van meubelaire goederen, met gemeenerhand en met openbaar geweld gepleegd*, en wel de beschuldigden A. B. en G. B. S. *na vroeger wegens misdaad te zijn veroordeeld geweest*, en te dier zake veroordeeld, A. B. en G. B. S. tot de straf van het zwaaijen met het zwaard over het hoofd, uit te voeren op een schavot, met alle dezelfde toebereidselen, welke bij de onthoofding worden in acht genomen; — H. V., B. D. W., A. H. en A. K. tot tepronkstelling op een schavot, ieder gedurende een half uur; — voorts tot confinement in een rasp- of tuchthuis, A. B. en G. B. S., ieder voor tien — H. V. en B. D. W. ieder voor acht, — A. K. voor zes en A. H. voor vijf jaren, — alsmede, ten behoeve van den Staat, ieder afzonderlijk en voor het geheel, tot eene geldboete van honderd gulden; — wijders S. M. J. S., E. J. en T. G. tot correctionele gevangenisstraf, de beide eersten ieder voor een jaar, en de derde voor zes maanden, — en eindelijk J. H. en W. M. W., om ieder voor één jaar en acht maanden in een huis van correctie te worden opgesloten.

Na de uitspraak van het [illegible]

neraal te kennen zijnde gegeven, dat er geene andere redenen bestonden, om de vrijgesprokenen J. V. en J. F. gevangen te doen blijven, zijn deze daarop dadelijk in vrijheid gesteld.

— Men verneemt, dat er reeds onderscheidene opgaven zoo van landbouwkundige werktuigen, als van gewassen en veesoorten zijn ingekomen voor de *Tentoonstelling*, welke, van wege de *Commissie van Landbouw* alhier, op den 14den Junij aanstaande gehouden zal worden. Wij maken van deze gelegenheid gebruik, om te herinneren aan de bepaling, dat de Inzenders van voorwerpen verzocht zijn, vóór of op den 20sten Mei franko berigt in te zenden aan den Secretaris der Commissie van Landbouw, den Hoogleeraar H. C. VAN HALL, te Groningen, van de hoeveelheid en de soort der voorwerpen, welke zij voornemens zijn op de Tentoonstelling te brengen, ten einde het Bestuur der Tentoonstelling voor eene behoorlijke plaatsing zorg kunne dragen.

— Den 13den dezer is bij onze Hoogeschool bevorderd tot Doctor in de Regten de heer T. A. WAGTHO, van Tholen, na het verdedigen van eenige *quaestiones juris inaugurales*.

— De bij het 1ste regement infanterie benoemde luit.-kolonel W. P. KAMPS heeft den 14den definitief het kommando van het depôt-bataljon 8ste reg. infanterie overgegeven aan den majoor J. C. EGTER VAN WISSEKERKE.

— Laatstleden Zaturdag, den 13den dezer, mogten BERNARDUS VAN DER MEER, oud 73 jaren, en BARTINA MARIA SCHOONBEEK, oud 71 jaren, hier ter stede woonachtig, het zeldzame voorregt genieten, hun vijftigjarig huwelijksfeest te vieren. Omgeven door 5 kinderen, 19 kindskinderen en 1 achter-kinds-kind, mogt het grijze echtpaar met eenen opgeruimden geest op deszelfs afgelegde levensbaan terug zien.

— In de afgeloopene week zijn alhier binnengekomen het kofschip *Loena*, kapt. CASSENS, van Oldenburg, en de koftjalk *Minerva*, kapt. JULIUS, van Oost-Friesland, beide met ballast geladen, welke te Banjeroog door twee Deensche vaartuigen zijn nagejaagd tot in het Vriesche gat, doch dezelve gelukkig zijn ontkomen; zij zullen vooreerst hier verblijven.

— Den 12den Mei heeft er op de Gaarkeuken eene verzakking plaats gehad, zoodanig, dat de passagie over de klap ophield en voor de schepen gevaarlijk werd. Nu is alles weder hersteld. Binnen kort zal men aldaar beginnen met het droogmaken van het verlaat, doch de passagie over de klap zal tot aanstaanden Vrijdag open blijven.

— Uit Termuntersijl wordt ons gemeld, dat aldaar bij den landbouwer D. A. BOSSCHER de peulerwten reeds sedert April in bloei staan, en dat de aardappelen reeds zoo verre in wasdom zijn gevorderd, dat men ze zou kunnen rooijen. Te opmerkelijker is deze bijzonderheid, omdat het hier nabij de kust en op de klei is.

De *Staats-Courant* van den 14den dezer meldt het volgende: Bij besluit van den 13den Mei heeft de Koning aangenomen het verzoek om eervol ontslag, aan Zijne Majesteit gedaan door den minister van staat graaf *G. Schimmelpenninck*, als tijdelijken voorzitter van den raad der ministers en minister van binnenlandsche zaken en van financiën, alsmede door den generaal-majoor *C. Nepveu*, als tijdelijk minister van oorlog; onder bepaling, dat zij inmiddels de betrekking van tijdelijk minister van buitenlandsche zaken en van financiën en van oorlog, respectivelijk zullen blijven waarnemen, tot dat in hunne vervanging zal zijn voorzien.

— Het volgende is ons ter plaatsing ingezonden:

WARFFUM, 14 Mei.

Uit deze gemeente is verzonden en aan Z. M. den Koning ingediend een adres, onderteekend door nagenoeg tachtig jongelieden uit het Hunsego-kwartier dezer provincie, bij hetwelk is verzocht, dat het inkomen des Konings verminderd moge worden tot op een half millioen guldens; dat de inkomsten eener Koningin-weduwe en die van den troonopvolger bij de wet mogen worden geregeld; dat bij de Grondwet moge worden bepaald, dat de wet voor alle staatsburgers, zonder aanzien van woonplaats, *dezelfde* census voor het kiezerschap zal behooren vast te stellen, en dat daartoe aan den wetgever de ruimte moge worden gelaten van *tien* tot *honderd gulden*, in plaats van die ruimte, welke bij het Ontwerp van Grondwet is aangenomen.

Voorts is bij dat adres aangedrongen op de afschaffing van de Eerste Kamer der Staten Generaal, als een nutteloos en belemmerend staatsligchaam, en tevens op de zamenstelling van een definitief ministerie, met aanbeveling daartoe van al de leden van Zijner Majesteits staatscommissie, en met het voorstel om THORBECKE aan het hoofd te plaatsen.

Bijzondere berigten uit Noord-Duitschland.

HAMBURG, 13 Mei.

Volgens berigt van de heeren *Eichmann en Comp.* te Rendsburg, zijn den 10den dezer uit Holtenau naar zee gegaan de volgende 6 Nederlandsche schepen: *Wilhelmina*, kapitein *Meijer*, naar Königsbergen; *de Jonge Dirk*, kapt. *Matroos*, naar Rostock; *Broederliefde*, kapt. *van Sluis*, naar Königsbergen; de *Goede Verwachting*, kapt. *Rinsema*, naar Dantzig; de *Vrouw Renske*, kapt. *Konterman* [?] en de *Jonge Jan*, kapt. *Knodde* [?], van Groningen, beide naar Hadersleben. Al die schepen zijn echter door het bij Bülck gestationeerd oorlogschip aangehouden, en is hun door hetzelve aangezegd, dat zij wèl naar buiten uitloopen, maar, bij de aangevangene blokkade van de havens hunner bestemming, daar niet binnenloopen konden; — waarop de genoemde schepen weder naar Holtenau zijn terug gekeerd. — De schepen *Ettina*, kapt. *van Sluis*, en *Cath. Corn.*, kapt. *de Jonge*, beide naar Konigsbergen bestemd, zijn eveneens van Holtenau vertrokken en hebben hunne reis vervolgd.

— Den 8sten dezer heeft de Deensche minister van buitenlandsche zaken den gezanten te Koppenhage eene nota medegedeeld, behelzende de kennisgeving:

1) *dat voor het tegenwoordige noch de monding van de Elbe of de Weser, noch ook eenige andere haven aan de Noordzee door Deensche oorlogschepen zal geblokkeerd worden*;

2) dat de blokkade der volgende havens: Pillau, Dantzig, Stralsund, Rostock en Wismar van den 16den Mei af zal *opgeheven worden*; dat alzoo *alleen* Kiel met den mond des Sleeswijkschen kanaals bij Holtenau en Swinemünde zullen geblokkeerd blijven; dat echter de blokkade van dien dag af (16den Mei) zich uitstrekken zal over de *drie* monden van de Oder, d. i. van Wolgast, Swinemünde en Cammin. — Ten einde in 't vervolg de belemmeringen voor te komen, die, tot leedwezen van de Deensche regering, door de bevelhebbers der oorlogschepen aan sommige neutrale schepen zijn aangedaan, is er nog dien eigen dag eene stoomboot afgezonden, om de noodige orders in dat opzigt over te brengen.

— De bevelhebber der Deensche zeemagt in de Kleine Belt, de scheepskapitein *Steen Bille*, heeft sub dato 9den Mei aan den opperbevelhebber der Duitsche troepen, den generaal *von Wrangel*, een schrijven gerigt, waarin hij den generaal berigt geeft: „1) dat den dag te voren door de Duitsche troepen voor Fridericia een huis was in brand geschoten, waarin gekwetste Deensche matrozen verpleegd werden en waarop eene witte vlag was geplant; — 2) dat den vorigen avond de stad Middelfahrt, eene opene stad zonder verdediging, door de Duitschers was beschoten. De Deensche kommandant hoopt, dat voortaan zulke — naar hij meent, ongehoorde — onmenschelijkheden zullen worden nagelaten en voorgekomen. Hij vertrouwt, dat de genoemde handelingen *niet* op last van den generaal zullen zijn verrigt; maar mogt dit wèl het geval zijn, dan herinnert hij den generaal, *dat de Deensche marine in staat zal zijn, eene gruwelijke wraak op de zeesteden der Oostzee te nemen.*" — De Duitsche opperbevelhebber heeft dezen brief, den volgenden dag, uit zijn hoofdkwartier Kolding beantwoord, en, onder anderen, den Deenschen kommandant onder het oog gebragt: „1) dat de *Denen* met den strijd voor Fridericia begonnen waren; — 2) dat zij niet de Duitsche troepen alleen, maar de stad Fridericia met al hare ongewapende bewoners hadden beschoten; — 3) dat dáárom, ter wedervergelding, de stad Middelfahrt door de Duitschers was beschoten; — 4) dat men die witte vlag op het genoemde gebouw niet had opgemerkt; — eindelijk 5) dat, wanneer de Deensche marine, wegens het bombardement van Middelfahrt, op de havens der Oostzee wraak zal nemen, bij (de Deensche kommandant) moge bedenken, *dat voor ieder huis, hetwelk door de Deensche zeemagt aan de Duitsche kusten mogt worden in brand geschoten, een dorp in Jutland zal branden!* Zijn naam — zegt de generaal — is borg, dat dit zal plaats vinden." Ten slotte voegt de generaal er bij, dat hij beide brieven zal bekend maken, omdat *hij* het oordeel der wereld niet schroomt, enz.

— Men verneemt nog weinig zekers nopens den stand der onderhandelingen in de Sleeswijksche zaak, voor zoo verre buitenlandsche mogendheden [Engeland] zich daarmede bemoeijen. [De meeste der loopende geruchten dienaangaande verdienen dan ook nadere bevestiging.] Overigens hebben er nog altijd, van tijd tot tijd, schermutselingen plaats tusschen de voorposten van beide legers.

— Ook nopens de mogelijke of waarschijnlijke interventie van Zweden en Noorwegen, ten voordeele van Denemarken, kan men voor als nog weinig bepaalds berigten. Het zoude evenwel zeer ligt gebeuren kunnen, dat inderdaad een Zweedsch hulpkorps de Denen ging ondersteunen. [Want zeker is het, dat, zoo als in eene volksvergadering te Christiania ook is verklaard, bij den strijd van Denemarken gen Duitschland, de belangen van het geheele Skandinavië gemoeid zijn, en dat het op den grond der zaak beschouwd, niets is dan een oorlog van het Duitsche beginsel tegen het Skandinavische, dat door Zweden, Noorwegen en Denemarken wordt vertegenwoordigd.]

— In de meeste Duitsche bladen komt thans eene verklaring voor van den ex-afgevaardigde en lateren hoofdleider der Republikeinsche woelingen in het Badensche bovenland, dr. *Friedrich Hecker*, die in dat stuk de ongerijmdheid, de onwaarheid en de gruwelijke lasterlijkheid poogt aan te toonen van het algemeen verbreide denkbeeld, alsof de generaal *von Gagern* op eene verraderlijke en schandelijk gemeene wijze door de Republikeinen, en zelfs wel door zijn toedoen, zoude zijn vermoord.

BREMEN, 14 Mei.

De oorlog met Denemarken schijnt zijn einde te naderen. Uit Londen hebben wij namelijk het berigt ontvangen, dat Engeland zich met alle kracht daarmede zal onledig houden, en in de eerste plaats zal zorg dragen, dat onze zeehandel verder niet gehinderd worde. — Men verwacht hier, dat, zoodra de Duitsche troepen weder binnen de grenzen van Sleeswijk zullen zijn teruggetrokken, Denemarken het eiland Alsen zal ontruimen en de met embargo belegde schepen teruggeven.

— Ook hier gelooft men aan een gesloten defensief verbond tusschen Zweden en Denemarken, en het zenden (ten gevolge daarvan) van een korps Zweedsche troepen naar Schonen.

[Nopens beide onderwerpen, zie echter boven, onder Hamburg.]

— Zoo als men reeds weet, is de door de Duitsche troepen bezette *Jütlandsche stad* Fridericia, den 8sten dezer, door een 24tal Deensche schepen beschoten, waardoor op twee plaatsen brand is ontstaan, en waarbij de Pruissische artillerie van hare zijde den vijand ook groote schade heeft toegebragt. Men begrijpt echter nog volstrekt niet, hoe de Denen *hunne eigene stad* aan de verwoesting van een bombardement hebben kunnen blootstellen; waarschijnlijk alleen met het denkbeeld, om zoo doende misschien weder meester te kunnen worden van de Kleine Belt.

— Den 5den dezer zijn de Duitsche vrijkorpsen, op hun verzoek, onder dankbetuiging voor hunne goede diensten, ontslagen, naardemaal het doel van hunne tegenwoordigheid en medewerking, de ontruiming van Sleeswijk door de Denen, geheel is bereikt, en de troepen nu verder de zaak dienen en kunnen ten einde brengen.

EMDEN, 14 Mei.

Men schrijft uit Fedderwarden, dat de heerlijkheid Kniphausen door hare 57 kiezers haren vertegenwoordiger op de Duitsche Nationale Vergadering te Frankfort had gekozen: en wel den heer *Basserman* tot vertegenwoordiger, en den heer *Welcker* tot zijn' plaatsvervanger. [Men ziet, dat het Kniphauser rijk nog al niet de minste personen uit het Duitsche vaderland heeft gekozen.]

In dezelfde heerlijkheid is men druk bezig mede te helpen bijdragen tot het stichten der Duitsche vloot. Men rekent binnen weinige dagen ongeveer 3,000 thaler bijeen te zullen hebben, d. i. zoo wat 1 thaler op ieder hoofd van de burgers van dien staat. [Het ware gewis voor het groote ideaal der Duitschers niet kwaad, als men in dezen *overal* zoo vrijgevig handelde als in het Kniphausensche land.]

— Bij gelegenheid dat, in de Rijnstreken, dezer dagen overal bijna de Ultramontaansche partij heeft gezegevierd bij het verkiezen van afgevaardigden naar Frankfort en Berlijn, en dat de reactie daartegen nu reeds aldaar begint zich te doen kennen, — maakt een Duitsch dagblad oplettend op de oude Monnikenspreuk der vorige eeuw, die wel eens zoude kunnen bewaarheid worden: „In den „jare 1847 mogt ik geen Appelboom wezen; in den jare „1848 geen Soldaat; in den jare 1849 geen Priester. Maar „in den jare 1850 zal de wereld vrede hebben!"

Ingezonden Stukken.

Door een aantal aanzienlijke, meestal volkrijke gemeenten, in het arrondissement Winschoten, zal eerstdaags het navolgend adres aan den Koning worden aangeboden, en hiervan tevens een duplicaat aan de Tweede Kamer gezonden worden, met verzoek, om genoemd adres naar eisch te ondersteunen.

Aan Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden,
Grootherlog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Sire!

De ondergeteekenden, allen landbouwers en welgezeten burgers in het Arrondissement Winschoten, provincie Groningen, hebben vol vreugde de berigten ontvangen betrekkelijk de hervorming onzer grondwettige instellingen, dezer dagen door U. M. voorbereid, — en verklaren over 't algemeen hoogelijk te zijn ingenomen met het ontwerp der gewijzigde grondwet van de Commissie, bij Uwer Majesteits besluit van den 17den Maart j.l. tot dat einde ingesteld. — Reeds de tijdige openbaarmaking van dat belangrijk staatsstuk, om aan het oordeel der Natie te worden onderworpen, getuigt van vooruitgang; doch spoort haar tevens aan tot haren pligt, om U. M. eenige harer belangrijkste aanmerkingen hierop en hare wenschen kenbaar te maken. — Supplianten hopen toch, Sire! dat er thans voor de trouwe Nederlandsche natie een nieuw en beter tijdperk zal aanbreken omtrent hunne staatshuishoudelijke aangelegenheden, dan de voorafgaande tijdperiode heeft opgeleverd, en welke zich heeft gekenmerkt door het tegengaan en verdooven van eenen nationalen geest en daaruit spruitende onverschilligheid omtrent 's rijks politische aangelegenheden, — door het uitdeelen van buitensporige gunsten en bezoldigingen aan heirlegers van gunstelingen, ten koste der Natie en van het algemeen belang, — door hatelijke en vele klassen van ingezetenen in armoede dompelende belastingswetten, als de accijnsen, en hieronder vooral die op het geslagt, gemaal en den turf, benevens de drukkende, de nijverheid belemmerende en de zedeloosheid krachtig in de hand werkende belasting op de werkboden en sommige dienstboden, althans voor burgerlijke huishoudingen, — door het achterwege blijven van vele nuttige inrigtingen en ondernemingen, welke anders den landbouw en de overige takken van nijverheid aanmerkelijk zouden hebben kunnen ondersteunen en vooruit helpen: doch vooral ook in betrekking tot eene verbeterde nationale opvoeding der jeugd, inzonderheid uit de armere volksklasse, om, door derzelver veredeling en ontwikkeling van het menschelijke, tot een' magtigen hefboom tegen een schromelijk veldwinnend pauperisme te kunnen verstrekken; terwijl het nationaal vermogen, 't welk toch in de eerste plaats tot zoodanige en andere einden, die van wezenlijk nut zijn voor de Maatschappij in 't algemeen, dient te worden besteed, als bereids is aangemerkt, meestal nutteloos, of liever schandelijk aan gefavoriseerden werd verkwist, — door eene kleingeestige en het licht schuwende vervolgzucht — eindelijk — van vele onzer gewezene ministers, tegenover eene dusgenoemde vrije drukpers, waar dezelve cordaat genoeg was om de waarheid aan het licht te brengen, en nog zoo veel meer; doch 't welk hier niet alles kan en behoort te worden opgesomd.

Thans, Sire! is het intusschen geen tijd langer, om aan zwakke toegeeflijkheid den toegang te verleenen: in tegendeel houden de ondergeteekenden het er voor, dat zij, welke waarlijk hun Vaderland, hunnen Koning, den vrede en de rust beminnen, in deze oogenblikken van spanning, onrust en het somtijds bloedig streven der volken, om zich mondig te verklaren, ten duurste verpligt zijn, om, zoo wel rond en vrij, als met bescheiden' eerbied, voor U. M. de waarheid te huldigen. Zij verzoeken dan ook, dat dit hun adres uitsluitend uit zulk een oogpunt moge worden beschouwd.

Als boven gezegd, heeft het ontwerp der bedoelde Staats-Commissie, in 't algemeen, aan de verwachting der ondergeteekenden beantwoord, en in menigerlei opzigt hunne wenschen bevredigd; zoodat zij hopen en verwachten, dat hetzelve dan ook, in zoo ver, noch bij onze ministers, noch bij de raden van State, noch bij de kamers tegenstand zal ontmoeten. Het zij hun echter vergund, om desaangaande eenige van hunne belangrijkste bedenkingen daartegen zoo beknopt mogelijk, doch tevens met gepaste vrijmoedigheid, voor te dragen.

De eerste betreft de wetgevende magt over de koloniën, volgens art. 56. In overeenstemming met het voorstel der negen leden onzer Tweede Kamer, welke in 1844, met cordate onafhankelijkheid, een ontwerp van gewijzigde grondwet aan die Kamer aanboden, wenschen zij dit nader aan de wetgevende magt, aan de Staten Generaal nevens den Koning onderworpen.

Art. 65 bepaalt: „De Koning heeft het regt, om de voorstellen, hem door de Staten Generaal gedaan, al of niet goed te keuren." — De ondergeteekenden wenschen hier bijgevoegd: doch zal hij in het laatste geval de Kamer ontbinden; en dit voorstel in eene eerstvolgende vergadering op nieuw ter tafel kunnen worden gebragt.

Art. 72 (over de kieswet) bepaalt o. a.: „Zij, die den graad van doctor bij eene Nederlandsche hoogeschool verkregen, zijn aan de laatste voorwaarde (de schatpligtigheid voor het kiezerschap nl.) niet onderworpen." — De ondergeteekenden wenschen deze bepaling verder uitgestrekt tot personen, welke men vooronderstellen mag daartoe hoog genoeg in de beschaving te staan, als b. v. tot gevestigde schoolonderwijzers van den tweeden rang, tot leeraren en anderen, wier maatschappelijke betrekkingen tot de uitoefening van het kiezerschap genoegzame kunde vooronderstellen.

Art. 77 bepaalt o. a.: „De leden dezer Kamer hebben zitting gedurende drie jaren." — De ondergeteekenden zouden hiervoor liever eene kortere tijdperiode, nl. niet langer dan voor twee jaren, hebben gesteld gezien.

Art. 81 bepaalt o. a.: „Als verdere schadeloosstelling (boven vergoeding van reiskosten namelijk van de leden der 2de Kamer) wordt hun toegelegd eene som van *f* 2000 's jaars." — In het geval, dat alle rijks-bezoldigingen naar dien maatstaf mogten worden ingekrompen, hechten de ondergeteekenden aan het genoemde bedrag hunne goedkeuring en zouden dit van harte toejuichen: maar ook nog, in het vooronderstelde geval, wanneer de rijke traktementen van vele der hoogere ambtenaren tot op de helft wierden verminderd, ook dan nog zou hier tusschen en de genoemde geringe toelage van hen, welke geroepen worden, om voor de regten der natie te waken en toe te zien, dat er van 's lands penningen een goed gebruik worde gemaakt, geene evenredigheid bestaan, en zou dan ook nog gerustelijk aanzienlijk mogen worden verhoogd of wel verdubbeld.

Art. 84 bepaalt: „Niemand kan te gelijk lid der beide Kamers zijn." De ondergeteekenden wenschen hieraan toegevoegd: Niemand, buiten militaire officieren, mag als lid van de 1ste of 2de Kamer worden toegelaten, welke op de eene of andere wijze, onder welken naam dan ook, bezoldiging trekt uit 's lands kas, tenzij hij hiervan vooraf afstand hebbe gedaan; noch gedurende zijn lidmaatschap van het Gouvernement eene winstgevende betrekking aannemen.

Art. 132 bepaalt o. a.: „De wet kan verordenen, dat de voorzitter door den Koning worde benoemd." — De ondergeteekenden wenschen deze bepaling vervangen door eene andere, welke die benoeming aan stembevoegde ingezetenen overlaat.

Art. 183, de woorden: „Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid des onderwijzers en het toezigt der overheid, beide door de wet te regelen," wenschen zij aldus veranderd: — Het geven van onderwijs is vrij; maar zal hetzelve, als een hoogst belangrijk onderwerp van aanhoudende staatszorg, door de wet worden geregeld.

Eindelijk nog zullen zij de vrijheid nemen, hunne bedenkingen in het midden te brengen over het aangelegenste, doch ook teederste punt van allen, het betreft namelijk onzen financiëlen toestand. — In het vertrouwen echter, dat zij het met Koning en Vaderland wel meenen en voorstanders zijn van duurzame orde, rust en maatschappelijken vooruitgang, zullen zij ook hier rondborstiglijk hunne wenschen openleggen:

Art. 27 vv., boven andere voordeelen (vrijstelling nl. van sommige belastingen betreffende), bepaalt het inkomen des Konings op een millioen gulden 's jaars; behalve het inkomen uit de domeinen, bij de wet van den 26sten Augustus 1822 afgestaan. — Dit inkomen, Sire! alsmede datgene, wat op 18jarigen leeftijd en na het huwelijk van den vermoedelijken Troopopvolger en aan eene Koningin-weduwe, gedurende haren weduwelijken staat, wordt toegekend, is aan de ondergeteekenden, in verhouding van 's lands financiële krachten, te hoog voorgekomen. — De lasten, Sire! zijn zoo verbazend hoog en drukkend geworden, dat eene groote bezuiniging en vermindering van dezelve volstrekt onvermijdelijk is geworden, zal men duurzaam op de tevredenheid en de toegenegenheid der burgers en middelstanden, jegens de hooge landsregering, durven hopen. — De kiemen van ontevredenheid en meer en meer wrokkend ongenoegen over hooge, drukkende en hatelijke lasten, waaronder inzonderheid de meergenoemde accijnsen, zij openbaren zich luide en onverholen, op het land zoo wel als in de stad, in de schamele hut van den daglooner zoo wel als in onze deftige burgerwoningen. Het is eene ontevredenheid, Sire! van veruitziende gevolgen; indien hieraan, door groote financiële bezuinigende maatregelen, geen paal en perk wordt gesteld. — Zij vinden zich daarom gedrongen, om dit onder de oogen Uwer Majesteit te brengen, in het vertrouwen, dat U. M. volgaarne bereid zal zijn tot het brengen van zoodanige offers, als de tijdsomstandigheden en de nood van zoo vele arme, hulpbehoevende ingezetenen, en waartoe er dagelijks meer en meer, uit den gezeten burgerstand, afdalen, zoo gebiedend vorderen! — Zij nemen daarom de vrijheid, Sire! te verzoeken, om het inkomen des Konings, met inbegrip der inkomsten van wege de domeinen, tot op vijf tonnen gouds jaarlijks te verminderen, en dat der andere leden van het Koninklijk huis tot op de helft: of, wat het koninklijk inkomen betreft, te bepalen, dat hetzelve door de wet worde geregeld, doch in geen geval zes of zeven tonnen gouds te boven mag gaan.

Verder verzoeken de ondergeteekenden, dat er uitgebreide, afdoende vereenvoudigingen en groote bezuinigingen op de betrekkelijk veel te hooge traktementen onzer hooge ambtenaren, als ministers, staatsraden, commissarissen des Konings, en inzonderheid op die der ambtenaren voor de administratie, enz. enz. mogen worden gemaakt: alsmede op onze kostbare ambassades, op het departement van oorlog, enz., waar almede de uitgaven in geen het minste verband staan tot de krachten eener altijd toch betrekkelijk kleine natie, ten overvloede gebukt gaande onder eenen schuldenlast, welks cijfer zij schier niet anders dan met huivering kan hooren uitspreken.

Even als bij art. *55* en *57* wordt bepaald, dat de pensioenen van militaire officieren en andere ambtenaren, alsmede de bezoldigingen van de ambtenaren der regterlijke magt door de wet wordt geregeld; zoo wenschen de ondergeteekenden, ten einde tot de zoo onvermijdelijke bezuinigingen te geraken, dat ook de bezoldigingen van de evengenoemde en andere hooge ambtenaren door de wet mogen worden vastgesteld en bepaald. — Zij hebben in dit belangrijk tijdstip van maatschappelijke ontwikkeling, — van het worstelen der menschheid om hervorming en vooruitgang, — om verbetering van heur lot en verbreking van die kluisters, welke haar drukten en de ontwikkeling en het streven naar hoogere politische volkomenheid der burgerlijke maatschappijen vijandig in den weg stonden, — op zulk een belangrijk tijdstip hebben zij het van hunnen duursten pligt geacht, om, hoewel eerbiedig, tevens echter met die rondborstigheid hunne inzigten aan U. M. open te leggen, gelijk het gewigt van het oogenblik dit, tot het welzijn van hunnen Koning zoo wel als dat der natie, gebiedend vordert. — Zulke veranderingen als die, waarnaar thans ieder reikhalzend uitziet, zijn toch niet zeldzaam in den gang der menschelijke ontwikkeling! Een enkele blik op de geschiedenis der volken is reeds genoegzaam, om te doen zien, dat dezelve langzamerhand het juk van barbaarsche willekeur en slavernij hebben afgeworpen, om in den loop der eeuwen tot dien trap van menschelijke en staatsburgerlijke vrijheid op te klimmen, waarop zij zich thans zien geplaatst; doch welk streven naar vooruitgang, van wege den zoo dwazen als ijdelen tegenstand dier invloedrijke individuen, welke hunnen tijd niet begrepen en waaraan het in geen tijdsgewricht heeft ontbroken, zeldzaam zonder groote schokken en beroeringen plaats heeft gevonden: hoewel dan ook steeds minder verschrikkelijk, naar mate de menschheid meer in beschaving, veredeling en onbekrompenheid van inzigt won. — De ondergeteekenden juichen daarom van ganscher harte de krachtige handelwijze Uwer Majesteit toe, om nog ten regten tijde, met vaste hand, het roer van Staat aan te vatten, ten einde die rigting te nemen, waar, onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden, alleen het behoud te vinden is; op den weg nl. der hervorming.

Zij nemen dan thans de vrijheid, Uwe Majesteit eerbiedig te verzoeken, om niet te rusten, vóór dat die schoone taak, in overeenstemming met de behoeften van den tijd, ten einde toe is afgewerkt: de opgenoemde en andere drukkende belastingen afgeschaft en, zoo veel noodig, door billijkere en meer doelmatige zijn vervangen, en om overigens aan de hierboven uitgedrukte wenschen, welke die van verre weg het grootste en beste gedeelte der natie zijn, gevolg te doen geven.

Q. F.

'S GRAVENHAGE, 11 Mei.

Door Z. M. is onder anderen goedgekeurd het beroep tot predikant van Wanneperveen (classis van Kampen) op W. HOFFMANN, candidaat bij het prov. kerkbestuur van Vriesland.

ROTTERDAM, 12 Mei. Ter vervulling der vacature bij de Nederduitsche Hervormde Gemeente te Zevenhuizen, ontstaan door het vertrek van den wel eerw. heer H. J. R. G. THEESING naar Rotterdam, is aldaar het volgende twaalftal van predikanten opgemaakt: dd. L. VAN DIJK, te Abbekerk en Lamberschaag; J. W. HAVERKAMP BEGEMANN, te Geervliet; P. D. SCHOUW SANTVOORT, te Bennekom; A. DE NOOY, te Moerkapelle; P. A. VAN DER SCHEER, te Baambrugge; G. H. WOLVEKAMP, te Berkenwoude; J. L. J. HALLO, te Nederhemert en Opijnen; A. L. LESTURGEON, te Oosterhesselen; J. A. VAN WALSEM, te Vucht; J. D. HOLSTEIJN, te Nootdorp; P. T. VAN DEN BERG, in 't Woud bij Delft, en H. H. M. HORST, te Angerlo. De zes eersten zijn op het zestal, de drie eersten op het drietal geplaatst, en vervolgens is het beroep tot herder en leeraar uitgebragt op den wel eerw. heer L. VAN DIJK, predikant te Abbekerk en Lamberschaag.

Te Groningen, bij C.M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker